

EESTI POLITSEILEHT

ADMINISTRATIIV-ÕIGUSLIK AJAKIRI

Nr. 6 (424)

15. märtsil 1930 a.

X. aastakäik

Ilmub kaks korda kuus, igal 1. ja 15.
 Tellimise hind: aastas Kr. 10.—
 poolaastas „ 5.—
 veerandaastas „ 2.50

Kohtu- ja siseministeeriumile alluvatele asutus-
 tele ja nende ametnikkudele on tellimise hind:
 aastas Kr. 8.—
 poolaastas „ 4.—
 veerandaastas „ 2.—

Üksik number maksab 50 senti.

Toimetus ja kontor: Tallinn, Toompea lossis. Tel. 7-47
 Avatud k. 1/29—1/23. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1

Kuulutuste hinnad:

1/1 lehek.	Kr. 40.—	1/4 lehek.	Kr. 10.—
1/2 „	20.—	1/8 „	5.—
1/3 „	13.50	1/16 „	2.50

Tunnistuste kaotuste kuulutused Kr. 1.—
 Lehe eesküljel 75% o, tekstis 100% kallim.

Aadressi muutmise 30 senti.

Aadress kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338
 Jooksev arve Eesti panga Tallinna osak. nr. 543

Sisu: 1) „E. P. hinnaülesanded. 2) A. Piirisild, Murdvargus. 3) K. Puskar, Süütamiskatse. 4) A. Soome, Röövmõrtsukatöö. 5) Mõned naispolitsei ajaloo ja tegevusest. 6) Kurjategijate ausõna. 7) Sündmusi provintsi kriminalisti päevaraamatust. 8) Maksude sissenõudmisest. 9) Tall.-Harju prefektuuri ametn. ja teen. hoiu- ja laenukassa tegevusest 1929 a. 10) Spordi alalt. 11) Ametlik osa. 12) Küsimusi ja kostmisi. 13) Kirjavastusi. 14) Kuulutusi.

„Eesti Politseilehe“ hinnaülesanded.

Läinud aasta lõpul („Eesti Politseileht“ nr. 43/44) korraldatud hinnaülesande lahendamise võistluse tulemused kriminaalpolitsei alalt on järgmised:

I auhind (40 kr.) — kr.-assist. Aleksander Piirisild;

II auhind (25 kr.) — kr.-assist. Kristjan Puskar;

III auhind (15 kr.) — kr.-abikomissar August Soome.

Peale selle otsustas tööde hindamiskomisjon arvata väärivaks tähelepanu tööd, mis saadetud järgmiste märgusõnade all: „Jakob“, „Õige mulje“, „Järvevana“.

Tänases numbris leiavad lugejad auhinnatud tööd auhindade järjekorras. Auhinnata jäänud tööd hoitakse toimetuses alal kuni 15 apr. s. a. Kui keegi autoritest soovib oma töö tagasi saada, tuleb

sellest teatada tähendatud kuupäevani toimetusele ühes teadaandega, missuguse märgusõna all töö saadetud. Sarnasel korral avatakse märgusõna-ümbrik ning töö saadetakse autorile tagasi. Väljanoõudmata tööd hävitatakse ühes märgusõna ümbrikutega 15. aprillil ilma et neid avataks.

Hindade määramine tööde eest välispolitsei alalt sünnib lähemal ajal, nii et toimetus loodab järgmises „E. Politseilehe“ numbris tuua võistluse tagajärjed välispolitsei hinnaülesande kohta. Hindade määramised on hilinevad toimetusest mitteolenevatel põhjustel.

Toimetus tänab kõiki võistlejaid (võistlesid 12 ametnikku) tehtud töö eest ja loodab, et järgmisest hinnaülesande lahendamisest võtavad politseinikud osa veelgi suuremal arvul.

Murdvargus.

Aleksander Piirisild, Narva kr.-pol. assistent.

Õöl vastu kolmandat jõulupüha 1925. a. murti N. linnas, Salme tän., eraldi majakeses elutseva üksiku abielupaari Metsa*) korterisse nende äraolekul. Vargad viisid kaasa sularaha ning asju tuhande krooni väärtuses. Sündmusest teatas kahjusaaja telef. teel kriminaalpolitseisse 26. dets. kell 23,30, kust ametnikud viibimata ilmusid kohale.

Selgus, et majas oli ainuke korter, kus Metsad elasid. Kell 20 nemad lahkunud peole, lukustades välisukse. Jõudes koju kell 23,20, märganud nad, et välisuks murtud, aga siiski kinni. Samal hetkel kuulnud toast kolinat, mille peale vähe aja pärast läinud hoovipoolsesse külge ja leidnud, et köögiaken oli avatud ning akna all lumes jäljed. Naine joosnud teatama politseisse, kuna mees roninud läbi avatud akna majja ja leidnud kirjutuslauasahtli murtud olevat ja sealt puudunud sularaha 900 krooni ning 100 rubla ümber vene hõberaha. Lukustamata kummutist olnud varastatud ära kaks paari nahast sõrmkindaid. Raha olemasolust ei olevat teadnud kõrvalised isikud. Välisuks olnud pandud seest varaste poolt haaki. Avatud köögiaknal olnud varem talveraam ees. Varguses kedagi kahtlustada ei teadnud.

Saadest kahjusaajalt eeloleva kirjelduse olukorrast, panin kohe vaatluse toime, kuna käepärast olid küllaldased valgustusabinõud. Teopaiga tsentrum, maja, oli ümbritsetud kahest küljest hooviga, mis omakorda piiratud meetri kõrguse plankaiaga, kuna kolmandast küljest ja tänava poolt oli majale ligipääs lahtine. Esikülje vastas asus 15 m kauguses naabermaja. Tänaval põles elektrilamp, mis heitis nõrka valgust majaesisele; tänava kõnnitee ja majaesine oli roogitud lumest puhtaks, kuna hoovis ja hoovi piirava aia taga lagedal platsil oli umbes poole meetri paksune lumi. Köögiakna alt suundusid kahed kõrvuti jäljed aia poole ja aia taga jätkusid järgmise põiktänavani ning kadusid kõnniteele. Lumi oli kuiv — tuhataoline, mis pärast jälgede käsitlemine oli tulevalgusel raskendatud ja võtsin abinõud tarvitusele nende alalhoiuks järgmise päevani. Teisi jälgi ei olnud näha ümbruses. Ainuke majja viiv uks oli lukustatav sise-mise tapplukuga; lukukeel asendis, nagu

lukus olekus. Võtmega keerates lukk ei töötanud. Kohakuti lukuga oli uksepiidas raud, mille avausse lukustamisel käis lukukeel; selle raua kõrvalt, väljast, oli löigatud piidapuusse terariistaga avaus ja kõne all olev raud oli painutatud lukukeele otsast kaugemale nii, et takistust ei olnud ukse avamiseks. Et luku välispinnal puudusid vägivalla tundemärgid, mis oleksid põhjutanud luku rikkesolekut, siis tekkis oletus, et lukk on seest murtud ehk on lukus võõrkeha. Avamisel leidis luku muugikeel.

Ukse avades pääsesid vargad kordori, kust lukustamata uks viis korteri, mis koosnes kahest toast ja hoovipool olevast köögist. Tänavlamp andis niivõrt valgust, et toas olevad asjad olid nähtavad. Kirjutuslaua sahtel oli murtud lahti kõva asja abil, millest järelejäänud jäljed segased. Järgneva seina ääres oleva kummuti sahtlid seisid avatuna ja kraam oli paisatud segi. Siit viisid vargad kindad. Kummuti kõrval asuva tooli alt leidsin õuna, mille küljest tükk oli hammustatud; hammustus värske. Kahjusaajad tõendasid, et nemad pole hammustanud õuna. Keset tuba seisis laud, millel vaagen samasorti õuntega kui põrandalt leitud. Veel oli laual karafin viinaga, millest puudus umbes veerand osa. Eraldi seisid kaks napsiklaasi, milledes vähe viina. Teised klaasid kandikul. Muu kraam oli korteris korras. Köögist hoovi viiva akna talveraam seisis köögis seina najal; välisaknad avatud olekus. Puudusid vägivalla tundemärgid. Korteri olevate asjade ja aknaosade küljes näpujälgi ei leitud. Leitud muugikeele ja õuna võtsin kaasa. Järgneval päeval ettevõetud täiendav vaatlus ei toonud tähelepanuväärseid nähteid esile. Lumes olevaid jälgi ei saanud kasutada. Võis panna tähele, et jälgede suund oli majast eemalduv ja et jäljed jäänud kahesuurustest saabastest ja et saapaninad olid laiad.

Laual olevad kaks eraldatud klaasi ja kahed eemalduvad jäljed lubasid järeldada, et vargad olid vähemalt kahekesi. Naabermajas elutsev Jakob Palm näinud sündmuse õhtul Metsa korteri välisukse ees kella 22 ajal seisvat kaht isikut mustas riides, kellel olnud peas soome mütsid. Ei tunnud. Nägu ei näinud. Palm pannud neid tähele läbi oma korteri akna.

*) Nimed on kõik moonutatud.

Teisi tunnistajaid ei leidnud, sellepärast pöörasin peatähelepanu „tummadele“ tunnistajatele: hammustatud õunale, muugikeelele ja teo toimimisviisile. Tähtsamad neist olid hambajäljed õunal. Et kindlaks teha, missugused hambad olid hammustajal, lasksin õuna vaadata üle asjatundjal-hambaarstil, kes peale järelevaatust tuli otsusele, et hammustajal olnud suur suu ja ülemise rea teine lõikehammas 6—7 mm lai, kuna sellest vasakpoolsem puudunud ja vahe 5—6 mm lai; vahest vasakpoolsem hammas olnud hammustajal rikkes — igatahes lühem tervetest ja selle lõikepinna olnud kaks väikest nibu. Teiste hammaste üle arst ei saanud otsust anda.

Selle „tumma“ tunnistaja arstile antud seletus kergendas jälgimist märksa. Oli tarvis leida isik, kellel arsti poolt kirjeldatud hambad. Selleks oli tarvis teada, kas varas oli algaja või elukutseline ja kas kohalikkudest. Teo toimimisviis, ettevaatusabinõude käsitlemine põgenemiseks ja muugikeel lubasid tõenäolise oletuse, et tegemist on elukutselisega. Kui oletus õige ja varas kohalikkudest, siis ta pidi olema registreeritud. Registratuuri kõhukuse tõttu oleks kõikide järelevaatamine aegaviitev olnud, mispärast selgitasin, võttes abiks kaasvõitlejate ja oma teadmised, kellel vabaduses viibijatest olid hambad rikkes, kes töötavad muukidega ja kes murravad korteritesse. Peagi oli paarkümmend „väljavalitut“ ja nüüd oli mõne minuti töö leida nende seast otsitav. Ühe väljavalitu isikukirjelduses kaardil seisis hammaste kohta teatis: „puudub üleval kolmas ja neljas vigane“. Kirjeldatav oli murdvaras Hans Mägi, kes registreeritud poolteist aastat varem.

Olevate andmete järgi viibis Mägi kohal ja tema peale oli juba silma visatud kahtlustuse pärast korterivarguses. Et Mägi „kõva pählina“ tuntud ja iseloomult säärane, kes kunagi kaaslast ei avalda ja teised otsekohesed andmed tema vastu puudusid, aga vaatlusest järeldada võis, et vargad olid kahekesi, siis teda esialgu ei tülitanud, kuna aga kahtlustuse korral kaaslane tingimata oleks kõrvaldanud kraami. Paremaks pidasin kaudsel teel selgitada, kus viibis Mägi sündmuse ajal ja kellega ta käis ja käib läbi, ning ühtlasi seada järelevalve. Teadeteandja läbi selgus, et Mägi sündmuse õhtul kella 19 ajal pummeldanud lõbunaiste pool Albert Sanderiga, kes kutselt murdvaras ja muukija, kellelt varem leitud kaks kom-

pleksi muuke. Neil andmetel langes kahtlus käesolevas asjas Mäe ja Sanderi peale.

Mägi oli möllitud venna juure, kuid tihti veetis ta ööd tuttavate ja lõbunaiste korterites. Ei olnud märgata, et kahtlusealused pillavalt oleksid käinud ümber rahaga, kuid arvestades nende vilumusega, ei olnud seda lootagi. Selgus, et Mägi Uueks aastaks kavatsevat sõita Tallinna. Võis arvata, et pealinna minnes võtab kaasa raha ja õigem oleks teda tabada rongis, kuid arvestades „saba“ pidamise hädadohtlikkusega ja et kahtlusealused võivad esitada vastulauseid alibi tõenduseks ja ülesantud või kõrvalised tunnistajad võivad unustada üksikasjad, mispärast ei oodanud järgnevat sündmust, vaid pidasin Mäe kinni tema venna korteris 30. detsembri õhtul ja vähe hiljem tänaval ka Sanderi. Kummagi isiklik ja Mäe korteri läbiotsimine ei annud tagajärgi. Tähelepeandav oli, et ametniku sisse astudes Mägi tegi katset põgeneda hoovi kaudu, kuid ettevaatusena valvele jäetud ametnik pidas ta kinni. Tahtnud „värske tuule“ kätte minna, nagu Mägi tähendas.

Nii Mägi kui ka Sander seletasid, et olnud sündmuse õhtul kella 20 kuni kella 1 öösel teater „Reepos“ peol.

Sanderil oli kooselu lõbunaise Ida Sennega ja elasid ühises korteris. Puudusid otsekohesed andmed Sanderi vastu, ent siiski võtsin läbiotsimise ette, missugust toimingut põhjustasid kontrollitud andmed, et Sanderil on olemas muugid. Otsimise ärajätmisel oleks võidud kraam kõrvaldada, seepärast kohe pärast kinnipidamist ilmusin Sanderi korterisse, kust leidsin eest Ida Senne ja varem varguse eest karistatud Karl Tomsoni. Viimane oli teadeteandja minule juba pikemat aega ja temal oli ülesandeks tehtud selgitada, mis teab Senne vargusest ja kas leidub seal varastatud kraami. Olukord nõudis, et näiliselt pidin talitama Tomsoni kui kahtlusealuse vastu, et varastel kahtlust tema vastu ei oleks, mispärast ka Tomsoni otsisin läbi. Oma üllatuseks leidsin viimase taskust paari kindaid veneriigi vapiga nõopidel, missugused ka Metsalt varastati ja mis hiljem Mets tunnistas omaks. Nagis oleva kuue taskust leidsin kuus muugikeelt ja tube lahutava laudadest vaheseina ülemise ääre õõnsusest muugikeelte toru. Vaheseina ülemine äär oli tolmunud, aga torult ja selle asetuskohast oli tolmu pühitud.

Senne tõendas kategooriliselt, et kuub ja leitud kuus „asja“ olevat tema omad. Ütles mitte teadvat, et need muugikeeled, vaid tema teada olevat need „kalossi-numbrid“ ja saanud aasta aega tagasi kunilt, kui viimasega olnud „äriasjus“ numbris. See seletus näis olevat ilmselt vale ja Senne võttiski päev hiljem õigeks, et kuub ja muugikeeled olevat Sanderi omad. Tema teada olnud muugikeeli seitse. Arvanud, et Sander kuritöö pannud toime ja muugikeeled asitõendustena võivad figureerida, mispärast ka valetanud.

Tomson seletas, et saadud ülesande täitmiseks läinud Senne poole, kus Senne teda saatnud kuurist puid tooma, ja Tomson kolanud kuuris ringi, ning pinu tagant leidnud tema juurest läbiotsimisel leitud kindad ja tahtnud minule tuua näitamiseks, kas on varastatud. Et ilmusin läbiotsimisele, siis paratamatult leiti tema juurest ka kindad.

Et kindlaks teha, kas Mägi hammustas teopaigalt leitud õuna, siis asjatundja-hambaarst valmistas Mäe hammastest mudeli ja peale selle, toimis Mäe hammaste järelevaatust ja võrdlust õunal olevate jälgedega, tuli asjatundja vastuvaidlemata otsusele, et teopaigalt leitud õuna on hammustanud Mägi. Asjatundja-mehaanik, pärast teopaigalt ja Sanderi juurest leitud muugikeelte järelevaatust ja materjali omaduse proovimist, tuli arvamisele, et teopaigalt ja osa Sanderi korteris leitud muugikeeli on ühest ja samast materjalist, käsitsi valmistatud ja väljaviilimisviisi järgi otsustas, et valmistatud ühe ja sama isiku poolt. Teopaigalt ja Sanderi juurest leitud muugikeeltele olid ühised mõõdud sama arvu õnarustega ja kõik sobisid täpselt keelte torusse. Sander ise on väljaõppinud lukusepp.

Kumbki kahtlusealustest end süüdi ei tunnistanud ja Sander muuke omaks ei võtnud. Jäid seletuse juure, et olnud sündmuse õhtul „Reepos“ ja mõlemad andsid selle tõenduseks üles neli tunnistajat. Kõik tunnistajad, peale kahe Mäe poolt antud, olid kahtlase minevikuga ja asjaosaliste head tuttavad. Kolm Sanderi tunnistajat olid lõbunaised ja kohtu poolt karistatud, mispärast nende seletusi tuli väga ettevaatlikult võtta ja otstarbekohaseks pidasin nende eraldamise, et tarviduse korral võtta üksikasjalisele ülekuulamisele, kui nende seletused näiliselt valeks oleksid osutunud.

Mäe tunnistajad seletasid alguses, et Mägi tulnud nende juure sündmuse õhtul kella 21—22 paiku ja olnud siis kella üheni öösel. Siin tulid abiks peo üldmõmendid ja selleks oli näitemängu lõpp. Kõik neli Mäe tunnistajat seletasid, et Mägi tulnud nende juure pärast näitemängu lõppu. Teatri juhatusse tõenduse järgi lõppenud näitemäng kell 23.30—23.45 ajal, seega hiljem kuritöö lõppu. Arvestada tuli ka seega, et sündmuse kohalt Reeposse jala-käiguks kulus 10 minutit. Sanderi tunnistajad seletasid nagu ühest suust, et läinud ühes Sanderiga sündmuse õhtul peole kell 20 ja tulnud sealt ära kell 1 öösel; kõik aeg viibinud ühes; isegi 5—10 minutiks ei olnud lahus. Need seletused näisid olevat valed ja ainukeseks abinõuks oli lasta kirjeldada üksikasju. Siin tulid ilmsiks täielised vastolud. Üks seletas, et viibinud puhvetis; teine, et vaadanud näitemängu rõdult; kolmas, et istunud saalis näitemängu ajal. Mängu sisu teadsid osaliselt paar tunnistajat, kuma kahtlusealune ainult algust. Osutus tähtsaks tunnistajate eraldamine, millega võeti neilt kokkurääkimise võimalus.

Vaatamata sellele jäid kahtlusealused oma seletuste juure. Tähtis oli Sanderi vastu seada mingisugune asitõendus. Et temal usaldus oli Tomsoni vastu ja selle usalduse võitmiseks isegi Tomsonit, müüdi viimasel lool, kinni pidasin, siis kokkuleppel Tomsoniga, võimaldasin temal Sanderiga nagu salajase kokkusaamise pealtkuulamise võimalusega ja siin Sander palus Tomsonit võtta süü enda peale, et kindad tema juurest nii-kui-nii leiti ja seega ta on kaasteadlane. Muu seas tähendas Sander, et teaks „Tante“ kindad kõrvaldada. Tomson lubas asja üle mõelda. „Tante“ hüüdnime all oli kr.-pol. tuntud salaviinamüüja Olga Sinilill. 31. detsembril viimase juure läbiotsimisele ilmutades, andis Sinilill välja ühe paari kindaid, mis olid varastatud Metsalt ja Sinilill seletas, et 28. detsembril need pantinud temale Sander. Nende andmete varal kahtlusealused anti üle kohtu-uurijale.

Kaudsete andmete saamisel 4. jaanuaril leidsin varastatud hõberahast üles ligi 50 rubla Mäe tuttava — Eduard Atoneni käest, kes seletas, et Mägi pantinud need rahad temale 28. detsembril. Veel leidsin Atoneni juurest asitõenduse, mis toonud

Mägi ja mis osutus varastatuks Jakobsoni korterist murdteel. Mägi ei võtnud õigeks, et tema oleks annud mingisuguse kraami Atonenile.

Kohtu-uuri ja juures alguses salgasid kahtlusealused, kuid hiljem võttis Mägi õigeks, et tema varguse toime pannud Metsa juures, ent mitte Sanderiga, vaid Tomsoniga. Võis eeldada, tundes kahtlusealuste iseloomu, et nemad saades teada Tomsoni kaksikmängu, võivad mingisuguse võttega tulla välja Tomsoni vastu, mida neil oli kergem teostada, sest Tom-

soni juurest leiti kindad. Tomsoni alibi sai aegsasti kindlaks tehtud.

Umbes aasta möödumisel rahukogu mõistis Mäe ning Sanderi kolmeks aastaks vangiroodu eeluurimisel oldud aega arvesse võtmata — Sanderi kangekaelse salgamise ja Mäe poolt tõelude vassimise pärast, nagu esimees tähendas. Apellatsioon jäeti tagajärjeta.

Tähtsat osa asja selgitamisel etendasid asjatundjad ja kuldaväart kr.-pol. registraator, kuna viimane, juhtnööride kohaselt peetuna, annab alati õiged vastused.

Süütamiskatse.

Kristjan Puskar, kriminaal-assistent.

Kriminaalkomissariilt sain telefoniteelse käsu ilmuda Raua valda, Harjumaal, juurdluse toimetamiseks Krentsi taluomanik Jaanus Kasperviiku *) veskihoone süütamiskatse kohta. Sündmuskohale jõudsin kell 7. Kaastöolisteks oli agent politseikoeraga ja autojuht.

Krentsi talu ja mootorveski hooned asuvad lagedal väljal, umbes pool km. 1. klassi maanteest ja lähematest naabehoonetest umbes pool km. eemal. Krentsi talus olid kodus: talu- ja veskiomanik Jaanus Kaspervik, tema abikaasa, neli tüdruku ja poeg. Rohkem inimesi talus ei elutse. Jaanus Kasperviiku kuulasin üle eraldatult teistest ja ta seletas minule, et kell üks olevat ta läinud elutoast õue, et tallihoonesse minna, kus eelmisel õhtul vanker oli valmis seatud linna minekuks. Jõudes keset õue, olevat ta märganud veskihoone taga tulekuma ja -sädemeid. Ligemale minnes selgunud järgmist: Veskihoone laudpõranda all, mis maapinnast kõrgemal, olnud vitstest kartulikorv, milles leegina põlenud laastud ja puutükid. K. tõmmanud põleva korvi põranda alt välja ja visanud hoonest eemale ja siis äratanud perekonna. Ämbrites toodud vee abil olevat kustutanud tule. Veskihoone põrandale olevat tekkinud põlemistunnusmärgid. Kaks lahtiolevat koera joosnud haukudes Mannila talu sihis viljapõldu. Krentsi talu omandanud ostuteel, vabal kokkuleppel endise omanikuga. Ülespidamist saavat peamiselt mootorveskist, kuna põldu vähe, 10 hek-

taari ümber. Praegu olevat veski suurendamistöökäsil, milleks mõni päev tagasi toonud uue mootori 7500 krooni väärtuses. Uus mootor seisvat veskihoones. Veski väärtus olevat 12.500 krooni. Veski olnud kinnitatud ühes sisseseadega 500 kr. ja mootorimaja 10 krooni eest. Töö veskis käinud 3 päeva nädalas, varem kindlaksmääratud päevil. Töö kestnud veskis harilikult kella 24-ni. Süütamiskatse eelnäeval olnud veskis jahvatus kuni kella 24-ni. Jahvatamist toimetanud tema kaks tüdruku ja poeg. Tööandjad jahvatamise juures ei viibivat. Tema läinud magama kell 22, kuna öösel pidanud linna minema nafta järele. Linna olevat 25 kilomeetrit. Kell üks õuele minnes, olnud ilm pilves, täitsa pime, puhunud vali tuul, mille suund olnud veskihoonelt elumajale. Naabritega iseäranis halba vahekorda ei olevat. Olnud küll mitu aastat vallavanema abi ja ametalal tulnud kokkupõrkeid. Isiklikult kahtlustavat Mannila talu perepoega Kaalep Nurmi. Nurm püüdnud kosida tema vanemat tüdruku, kuid saanud eitava vastuse. Eelmisel nädalal olnud Nurm veskihoones ja olevat lausunud vanemale tüdrukele, et „täna jahvatate ja vahest mõned päevad edaspidigi, siis enam jahvatust ei ole.“ Koerad joosnud ka Mannila talu sihis. Ka olevat kahtlus Kiiroja karjamõisa omaniku Koskise vastu. Koskis elavat 1 kilom. eemal, olevat endine Petrogradi kaupmees, opteerunud Eestisse ja ostuteel omandanud endise Kiiroja karjamõisa. Koskis ehitavat mootorveski, mille kavatsevat panna käima ligemal ajal. Koskisel olevat sarnaseid korve, nagu ku-

*) Nimed on kõik moonutatud.

riteo kohalt leitud. Naabertalu „Sassi“ omanik Jüri Kүүitiga olevat vahekord halb. Kүүit elavat Sassi talus pikemat aega oma abikaasaga. Kүүitiga olevat kohtuasju päranduse tõttu. Kүүiti isa surma järele olnud tema, Kaspervik, kui vallavanema abi, pärandustombu hooldajaks ja Kүүitiga tulnud siis vastastikku sõnelemist. Kүүiti kahtlustada sarnases kuriteos ei võivat, kuna see mees 60 a. vana. Kaks aastat tagasi olnud samas veskihoones tulikahju, mis tekkinud mootori korstnast. Kaspervik kedagi süüdistada ei teadnud. Kasperviku perekonnaliikmed eraldi ülekuulutatutena andsid kahjusaajaga ühteminevaid seletusi.

Kuriteokoha vaatlusel selgus: Jaanus Kaspervikule kuuluv Krentsi talu asub Raua vallas, Harjumaal. Taluhooned on 1. klassi maanteest pool kilom. kauguses ja umbes sama kaugel Vaino küla taluhoonetest, mis 1. klassi maantee ääres lähetikku. Vaino küla taluhoonete juurest viib põldudevaheline tee Krentsi talu hooneteni. Põhja-, lõuna- ja hommikupoolel küljel, umbes pool kilom. Krentsi talu hoonetest, on Mannila, Kirbla ja Västriku talude hooned. Nende taludevaheline maala on viljapõldude all. Öhtupoolel küljel, umbes ühe kilomeetri ulatuses, on viljapõllud ja nende taga suur soomülgas vesise pinnaga ning põõsaskasvudega. Krentsi taluhoonestik koosneb: palkidest elumajast laastkatusega, veskihoonest, mis endise tuuliku kere ja millele külgehitusena juure kuulub mootorimaja, ja laut-tall-kuur-küünist ühise laastkatusega. Veskihoonest on laut eemal 10 mtr. ja elumaja 30 mtr. Veskihoone ja elumaja vahel, õuel, on laastuvirn, saepuru hunnik, palgivirn ja palkide kantimise laastuhunnikud. Elumaja kaks külgakent on veskihoone poole. Nende akende ees on varvastest punutud aed ja paksu lehestikuga põõsaspuid. Nendest akendest veskihoone alumine osa toasolijale ei paista. Veskihoone on kaheksanurgeline, palkidest raamiga, millel sindlitest seinad. Põranda aluspalgid seisavad suurtel kividel. Veski põrand on maapinnast poole meetri kõrguses. Maapind veskihoone kõrval on kõva ja ei jäta kõndimisel jälgi. Seistes seljaga vastu elumaja, nagu veskihoone poole, on otsesihis veskihoone, vasakut kätt laut-tall-kuur-kuur ja paremat kätt laastumasin puumaterjalidega. Veskihoone tagaküljel, lugedes eesküljeks elumaja poolne, hoonest 1½ mtr. eemal, on koori-

mata pajuvitstest kartulikorv, mille üks külg ja põhi on täitsa põlenud. Korvil on terve sang, küljerõngas ja üks külg. Korvi sanga küljes on kuivanud pori ja jahupudrutaoline praak. Korvi sang lõhnab tugevasti petrooleumist. Korvi läheduses on seitse puutükikest, milledest osa söele põlenud. Kahel puutükil on sees kõrvuti kaks 10 sm. pikkust, ümmargust raudnaela. Üks puutükike sarnleb mingisuguse hammasratta hambale. Neli ülejäänud on lõiked vanade, 2½ sm. paksusega laudade küljest. Korvi ümbruses on maapind märg. Veski põranda all, 15 sm. äärest, on korvi põhja rõngaotste ühenduskoht, mis seotud ümmarguse raudtraadiga. Samas kohas, põranda all leidub süsi. Põrandaalune on märg. Põlemistunnusmärkidega korvi kõrval on neljanurkne kast, külgede paksus 6½ sm. ja pikkus 20 sm. Kast on täidetud ääreni kivistunud tsemendiga. Kastil on üks külg söele põlenud 3 sm. sügavuselt ja selle külje lähiskülgede pind on kattunud söekorruga, mis põlemisest tekkinud. Veski põranda all, vähe kaugemal leitud korvirõnga ühendustükist on neljanurgelise asja jälg mullasel pinnal. Selle jälje ja külje pikkus on 20 sm. Jälje suurus on ühtlane eeltähendatud kasti põhjaga. Veski põrandalaavad on kuumusest pruunistunud ja kasti aseme kohalt on põrandalauadadel saelõike karvad põlenud. Sündmuskohal ega selle lähemas ümbruses muid jälgi ega märke ei leidunud.

Asitõendusena võtsin protokolli juure: 1) põlemistunnusmärkidega korvi, 2) seitse puutükikest ja 3) korvirõnga ühenduse, seotud raudtraadiga. Vaatluse ajal puhus vali tuul, mille suund veskihoone poolt elumajale. Kahjusaaja seletuse ja vaatlusandmete järele tuln kindlale otsusele, et tegemist on süütamiskatsega ja selle kuriteo toimija võib karistada sunnitöoga, mis ette nähtud N. S. §§ 1610 j. 3 ja 1609.

Oletust, et tegemist võiks olla ebanormaalse nähtega, s.o. et toimija on ebanormaalne või kuritegu on ette võetud teise kuriteo varjamiseks või toimimiseks (näiteks varguse toimimiseks teistest hoonetest) ei pidanud võimalikuks.

Küsimustele kes ja mis otstarbel? vastuse saamiseks, seadsin üles järgmised oletused: 1) kurjategija ja kohalt leitud asitõenduste vahel võib olla järgmine side ja nimelt, asitõendused kuuluvad kas otsekohe kurjategijale, asitõenduste omanik

andis üle need teotöömijale või koguni teotöömija omandas salaja asitõendused, et viia jälgijad eksiteele. Kõige tõenäolisemate motiividena võisid oletada kättemaksu või soovi vabaneda võistlejast.

Küsimust kes? — käesoleval juhul tuli võtta äärmise ettevaatusega, kuna kahjusaaja avalduses leidub mitme isiku kohta kaaluvaid kahtlustusi ja siin on niinimetatud „ennakvaade“ iseäranis kardetav. Minul oli varem sarnane juhus, kus jälgija oli sattunud „ennakvaate“ mõju alla ja kahjusaaja avalduse kohaselt jäänud uskuma, et kuriteo on toimunud kahjusaaja poolt süüdistatud isik, kes oli tol ajal tagaotsitav ja keda ei leitud. Minul tuli toimetada täiendav juurdlus, millega selgus, et tegemist ainult õnnetusjuhtumiga. Minnes sellest välja, avaldasin kaasametnikele, et käesoleval juhtumil võib olla tegemist kättemaksuga või sooviga vabaneda võistlejast. Kurjategijale peab olema ümbrus tuttav ja teotöömimisel nähtavasti on peetud silmas asjaolu, et kordamineku puhul arvestatakse õnnetusjuhtumiga, nagu see paar aastat varem ka tegelikult oli. Kurjategija peaks leiduma kahjusaaja lähemas ümbruses.

Jälgimistöo kaasametnikega jagasin nii, et agent autojuhiga käivad läbi need kahjusaaja ümbruskonna talud, kellega kahjusaajal ei ole mingisugust vahekorda ja püüavad leida vastused küsimustele: kellel on nendest korv kaduma läinud? Kas leidub asitõendustele sarnanevaid puuosi? Kas korvid ostetud või oma valmistatud? Kust ostetud? Kes Vaino küla elanikest ostab korvid ja kes valmistab ise? Mis teavad Kasperviku vahekorra naabritega? Kas Kaspervik on tülitseja või vaikse iseloomuga?

Vahepeal kohale ilmunud konstaablina võtsin selgitamisele korvi valmistaja. Vaino küla poepidaja tundis poolpõlenud korvis kindlasti ära korvi, mis tema vanaisa valmistatud. Sellele korvile sarnaseid korve toonud tema vanaisa Vaino küla poodi müügile kaks aastat tagasi kaheksa tükki ja eelmisel aastal samuti 8 korvi. Korvid on kõik müüdnud. Kellele korvid müünud, ei mäletavat. Poepidaja vanaisa põlenud korvis tundis ära oma töö. Korve oli annud müügile tütrele Vaino küla poodi. Kodunt kellelegi neid korve ei olevat müünud. Mannila talu perepoeg Nurm oli kodus ja haige. Võõrad tunnistajad seletasid, et Nurm jäänud haigeks eelmisel päeval. Öösel olnud kodus.

Mannila talus kõik korvid olid kodus valmistatud.

Kiiroja mõisaomanikku kodus ei olnud. Paar päeva tagasi läinud linna. Kiiroja mõisas tarvitati korve, mis kõik ehitusviisilt lahkuminevad kuriteokohalt leituga.

Vahepeal olid ülesande täitnud välja saadetud agendid. Nendelt saadud andmetel olevat Kasperviku vahekord olnud naabriga — „Sassi“ taluomanik Kiiutiga — iseäranis halb. Kiiut ja Kaspervik üksteist ei teretavat. Jüri Kiiut oli üks kodus, seletas, et abikaasa paar päeva tagasi läinud linna ja tulevat tagasi õhtul. Teenija lahkunud teenistusest ja läinud hommikul linna. Eelmisel õhtul olnud ülevalla kella 24-ni, oodanud kontroll-assistenti, kes aga jäänud tulemata. Kasperviku veski põletamiskatsesest kuulvat alles nüüd. Korvid valmistavat ise. Ühtki korvi ei olevat ostnud. Näitas ette õuel ja köögis olevad korvid, mis täitsa lahkuminevad ehitusviisilt kuriteokohalt leitud korvist. Andmeid Kiiuti juures läbiotsimise toimimiseks oli vähe. Tema abikaasa pidi ilmuma linnast varsti ja otsustasin oodata Kiiuti abikaasa ilmumist, et saada täiendavad teated. Kiiuti abikaasa ilmua ja esitasin temale küsimuse: „Kuhu jäi väike kartulikorv, mis Vaino poest ostetud ja kelle kätte andsite selle korvi tarvitamiseks?“ Kiiuti abikaasa seletas, et tema olevat ostnud Vaino küla poest paar aastat tagasi kaks ühesugust väikest korvi, makstes 60 senti tükist. Paar päeva tagasi linna minnes, jäänud üks neist lauta, kuna teise korvi asukohta ei mäletavat, jäänud kas kööki või veskihoonesse, kust sellega varemalt toodud laastuprügi tupp. Kellelegi neid korve ei olevat edasi annud ja keegi neid ei olevat ka küsinud. Palusin endale näidata neid kaht korvi. Kiiuti abikaasa tõi laudast väikese korvi, mis ehitusviisilt, materjallilt ja suuruselt oli täpselt sarnane kuriteokohalt leituga. Teist sarnast korvi „Sassi“ talus ei leidunud, mille kohta Kiiuti abikaasa avaldas imestust. Oma mehega suud-suu vastu pannes Kiiut tõendas, et tema ei olevat teadnud, et Vaino poest korve ostetud ja üldse korvide arvu ei teadvat. Abikaasa, vist nähes korvide küsimuses mingisugust hädaohtu, palus eelmist seletust täiendada, nimelt, et kindlasti ei mäletavat kas Vaino poest ostnud ühe või kaks korvi. Lasksin Vaino poepidaja üle kuulata. Viimane seletas, et korvide müüki Kiiutile ei mäletavat.

Korvide hinnaks olnud 60 senti tükk. Läbiotsimisel leidsin „Sassi“ talu tuuliku kere 2½ sm. paksusega lauaticikesi ja puuotsi, millel täpselt sarnased naelad sees nagu kuriteokohalt leituil. Tuuliku kere tarvitati tiseritoana ja seal leidis kuivi laaste ja puutükikesi. Läbiotsimisel märkisin kõik Sassi talus leiduvad korvid, et hiljem puuduva asemele ei oleks võimalik asetada teist. Veskiakerest võtsin vastavad asitõendused. Poolpõlenud korvis tundis Sassi talu endine teenija Küttille kuuluva korvi. Tema teeninud Küttil juures kesksuveni ja tulnud linna, saades siin parema koha. Korvi tundis ära sangast, mis kuivanud poriga, kuna kevadel korjanud perenaisega seltsis põlult kive sama korviga. Perenaisel olnud teine sarnane korv kivikorjamisel. „Sassi“ talus olnud üldse 2 väikest ja neli suurt korvi.

Selgunud asjaolude ettepanemisel Küttille, viimane võttis õigeaks, et korvi põletisainega Kasperviku veski juure viinud tema. Kaspervikuga olnud vahakord halb. Põhjendusena tõi Küttil, et Kasper-

vik, olles vallavanema abi, olevat näidanud kohtupristavile kätte tema kariloomad; ajanud tema kadunud isaga omal ajal tülli ja teerevidentidele näidanud valeteosa ette, mille põhjal määratud Küttille trahvi 3 krooni. Eelmisel õhtul olnud üksi kodus oma toas; kuna tüdruk maganud maja teises otsas. Temal tekkinud mõte Kaspervikule midagi teha. Kasperviku aknast paistnud tuli. Võtnud kartulikorvi, mille täitnud põletismaterjaliga ja läinud Kasperviku veskihoone juure. Veskihoone juures valanud põletismaterjali petrooleumiga üle, mille kodunt kaasa võtnud ja süütanud põlema. Kui kaugele korv veskihoonest jäänud, ei olevat saanud aega vaadata. Teosihiks olnud Kasperviku hirmutamise. Hoone põletamise mõtet ei olevat olnud. Rahukogu poolt mõisteti Küttil 5-ks aastaks vangiroodu; tema kõrget vanadust arvesse võttes ei võetud ta kohe vahi alla, kuna enne kohut oli 1000-kroonilise kautsjoni vastu vabaduses. Mõni päev pärast kohtuotsust heitis Küttil rongi alla ja sai surma. Süüdimõistev otsus oli N. S. §§ 1610 j. 3 ja 1609 järele.

Röövmõrtsukatöö.

August Soome.

3. aprillil 192... a. teatati telefoni teel kohalikust politseijaoskonnast X. kriminaalpolitseile, et möödunud õöl on J. vallas tapetud kolm inimest, arvatavasti röövimise sihiga. Kriminaalkomissar tegi mulle ülesandeks asuda selle roima jälgimisele.

Sõitsin viibimata kohale, kus selgus, et on tapetud J. valla kodanik Jaan Ö., 69 a., ja tema naine Ekaterina, 74 a., ning viimase 16-aastane tütrepoeg Aleksander R. Abielupaar Ö. elas J. külas, Pärtli talumaa peal oma majakeses ja oli ümbruskonnas tuntud valla abitarvitajana. Ekaterina Ö. esimesest abielust tütrepoeg Aleksander R., kelle alaline elukoht H. vallas, oli 2. skp. oma sugulaste Ö-de juure tulnud ja õöseks nende juure jäänud, kust tema ka hommikul leiti ühes perehuvaga tapetult. Jaan Ö. elumaja asus küla lõunapoolses otsas eraldi teistest majadest ja koosnes ühest elutoast, köögist ning rehealusest.

Et sündmuse õöl oli ilm väga tuisune, seepärast polnud leida ümbruskonnas ühtki jälge. Vaatlusel selgus, et tapmine oli toimitud Ekaterina Ö. ja Aleksander R. juures magamise ajal, sest mõlemad lamased purustatud peadega aluspesu vael voodis, kuna Jaan Ö. lamast riietatult põrandal oma voodi ees. Kõigil kolmel leitud peas kohutavad terariistahaavad. Toas olev kraam oli laiali paisatud, riidekapi uks oli lahti murtud ning sealt riided ja pesu välja pillutatud. Laialipaisatud kraami hulgas oli kaks verist kirvest ja terav kraavilõikamise labidas, missuguseid nähtavasti tarvitati tapariistadena. Aleksander R. voodi ees põrandal oli vähemalt 2 inimesele õlgedest ase, mis väga tõenäolisena näis, et see juhustikkudele öömajalistele oli valmistatud. Toas laual oli tükk leiba ja tükike sinki ning põrandal tühi paberossikarp „Peremees“ ja sama sorti suitsuotsi. Peaaegu kogu elutoa põrand oli kaetud tardunud verega. Laua peal

leitud leiva- ja singitüki lähemal vaatlusel osutusid need poekaubaks, seepärast võtsin nad asitõendusena juurdluse juure, samuti ka paberossikarbi „Peremees“ ja suitsuotsad, sest viimaste leidmisel tulin arvamisele, et Ö-de juures peatusid tundmatud öömajalised, kes sõid kaasatoodud leiba ja sinki, suitsetasid paberosse ja kes ka võisid toimida selle mõrtsukatöö.

Ülekuulatud küla elanikud ei teadnud midagi erilist seletada. Keegi ühtki võõrast Ö-de juure ei olevat näinud minevat ja vihavaenlasi neil ei teatud olevat. Ö-de omaste ülekuulamisega ja toas leiduva kraami ettenäitamise tegin kindlaks, et rööv mõrtsukad midagi ei ole kaasa võtnud.

Edaspidise juurdlusega selgus, et Jaan Ö. oli müünud 24. märtsil s. a. oma hobuse Mõra laadal 15.000 mk. eest; sellest rahast 7000 mk. saanud kätte, kuna 8000 mk. jäetud võlgu. Saadud 7000 mk. annud 5000 mk. naabruses elutseva Mai Kirsile kätte hoiule, 1000 mk. annud laenuks ja ülejäänud 1000 mk. kulutanud ta oma majapidamise peale, nii et temal ei olnudki raha kodus. Et perekond Ö. oli väga vaene ja vihavaenlasi ei olnud, tulin arvamisele, et tapmine on toimitud hobusemüügist saadud raha röövimise mõttes tundmatute öömajaliste poolt, mida kinnitas ka elutoas rahaotsimisel laialipaisatud kraam ja muud rüüstamised.

Et kohale mahajäetud leiva- ja singitükk ei olnud valmistatud talumajapidamises, oli vaid poekaupe, samuti paberossikarp ja suitsuotsad, näitasin asitõendused J. alevi kõigis kauplustes ette, kus juures pagar K. tunnistas leiva oma äris küpsetatuks ja lihunik B. singi tema ärist ostetuks. Muu seas müünud K. 2. skp. kahele noorele mustlasele 3—4 naela sama leiba ja lihunik B. üks nael sinki ning M. kauplusest ostnud samad mustlased karp paberosse „Peremees“. Hiljem selgus, et 2. skp. keskpäeval ilmunud J. alevi restoraani kaks noort mustlast, kus nad umbes kella 22 viibinud ja sealt lahkudes lubanud rongile minna. Et rong enne nende restoraanist lahkumist ära oli sõitnud, võis arvata, et mustlased Ö. perekonnas ööbides, toimisid roima, veel enam, et leiva, singi ja paberossi ostjad olid, äriomanikkude seletusel, samasuguste tundemärkidega kui restoraanis viibinud mustlased.

Eelpoolnimetatud põhjustel võtsin ümbruskonna valdades, kus mustlasi elab kaunis rohkesti, kõik mustlased piinliku revideerimise alla. Et mustlased kindla elukohata kohast teise liiguvad ja nende tabamine teeb politseile erilist peavalu, kandsin juurdluse käigust telefoni teel komissarile ette, kelle kiirel korraldusel politsei üldiselt asjast informeeriti korraldusega pidada silmas raudteedel ja maanteedel mustlaste liikumist ja võtta kahtlasi, asja selgitamiseni, vahi alla.

K. vallas, Otti talus elutsevate mustlaste juures juurdlust jätkates selgus, et 3. skp. hommikul on tulnud kaks noort mustlast Otti talu, kus hommiku kella 8-ni mustlaste peres maganud ja sealt läinud edasi Patjala küla poole. Patjala külas mustlase N. perekonnas selgus, et üks mustlastest oli tema tütrepoeg Mart D., 19 a. vana, kelle elukoht K. vallas, Liivimäe kandikohas, kus ta tabati magamise pealt. D. juurest läbiotsimisel leidis verine taskurätik ja riiete järelevaatusel tema mütsilt vereplekke ja särgivarukad täiesti verega, mis asitõendustena võtsin juurdluse juure. Kõigele sellele vaatamata seletas D., et tema kodumäe ei ole kusa-gil käinud ja et tema riided on verega määrdunud naabri talus seatapmise juures. D. jäi esialgu salgamise juure, vaatamata sellele, et tema seletus lükati juurdlusega ümber.

Ainult siis, kui tema toodi vahiall J. alevivalitsusse, kus ettenäitamisel pagar K. ja lihunik B. tundsid temas sama mustlase, kes 2. skp. ostis nende kauplusest ühes teise noorema mustlasega leiba ja sinki, samuti kaupmees M. paberosside „Peremees“ ostjat ja restoraanipidaja restoraanis viibijat, tunnistas D. ennast tapmises süüdi ja seletas, et tema M. laadal selt-sinud temale varem tuntud N. linnas elutseva majaomaniku-mustlase pojaga, kelle nime ei tea, ja kellega teel laadalt tulles, teinud plaani Ö. hobust varastada. J. alevisse jõudes ostnud nad pagari juurest 4 naela leiba, lihapoest üks nael sinki ning ühest kauplusest karp paberosse „Peremees“ ja läinud alevi restoraani, kus nad viibinud kuni kella 10-ni õhtul ning siis asunud oma kavatsuse teostamisele. Et nad pole leidnud hobust rehealt, otsustanud Ö. juure öömajale jääda. Kloppimise peale lasknud Jaan Ö. nad tuppa, toonud õled sisse ja teinud põrandale asemel. Perenaime ja keegi noormees maganud juba.

Enne magamaheitmist söönud nad sinki ja leiba, millest osa lauale jäänud. Ö-ga juttu ajades saanud nad teada, et tema müünud oma hobuse 15.000 mk. eest, mispeale neil kohe mõte tekkinud raha ära röövida. Paar tundi õlgede peal lamanud, võtnud tema, D., ahju kõrvalt labida ja tema kaaslane kirve. Esimesena lõõnud kaaslane magavale noormehele kirvega mitu hoopu pähe, kuna tema jaganud labidaga magavale perenaisele hoope pähe. Kui mõlemad ohvrid vaikseks jäänud, tõrmanud nad peremehe kallale, kes truubi taga oma voodil istudes ja kirvest käes hoides appi karjunud ja hakanud temale andma kirve- ja labidahoopu, mille tagajärjel peremees kukkunud surnult põrandale. Peale selle hakanud nad raha otsima, kusjuures paisanud toas oleva kraami laiali ja murdnud kapiukse lahti. Raha leidmata ja midagi ära röövimata läinud nad Otti talu mustlaste peresse ööbima. Hommikul Otti talust lahkudes lubanud tema kaaslane K. jaamast rongil koju sõita, kuna aga tema oma koju läinud, kus ka tabati.

Järelepärimisel K. jaamast selgus, et 3. skp. on tõesti keegi noor mustlane ostnud pileti rong nr. 10 peale kuni N. linna. Andsin viibimata telefonogrammi N. kriminaalpolitseile, kus kirjeldatud tundemärkide järgi tabati D. kaaslane, kes osutus tõesti N. linna majaomaniku-mustlase pojaks August K., 14 a. vana, kelle riietel leidus vereplekke. Mustlane K. toodi X.

kriminaalpolitseisse, kus tema ülekuulamisel kangekaelselt salgas osavõttu mõrtsukatööst ja seletas, et läinud ühes D-ga Ö. juure öömajale ja heitnud kohe magama, kuna aga D. jäänud peremehega juttu ajama. D. äratamise peale üles tõustes, näinud ta noormeest ja perenaist purustatud peadega voodis tapetuna, peremeest aga truubi taga väheste elumärkidega maas lamavat. Tema juuresolekul lõõnud D. veel peremehele paar hoopu kirvega pähe. Peale selle hakanud D. raha otsima, murdnud kapiukse lahti, paisanud kõik kraami segi, kuid raha ei olevat leidnud. K. püüdis tõendada, et hobuse varguse ja tapmise plaanist D. temale üldse pole rääkinud, mida kinnitas ka D-ga silm silma vastu pannes, kuna D. jäi oma seletuse juure kindlaks, et mõrtsukatöö saatsid korda kahekesi kokkuräägitud plaani järgi.

Minule paistis, et K. seletus ei ole usaldusväärne, sest vaevalt oleks D. ükski hakkama saanud korruga 3 inimese tapmisega, mida kinnitas ka kohal leitud tapariistade arv. Mustlased D. ja K. paigutati vastava kohtu-uurija järele vangimajja, kellele ka juurdlusmaterjal anti üle. Kui nende süüdistusasi tuli rahukogus harutusele, jäid kaebalused minule poliitselisel ülekuulamisel antud seletuse juure. Rahukogu leidis nad mõlemad röövmõrtsukatöös süüdi ja, nende noorusele vaatamata, karistas D.-t 20 a. ja K.-t 13 a. sunnitööle heitmiseiga.

Mõnd naispolitsei ajaloost ja tegevusest.

Naispolitsei on vanem kui seda harilikult arvatakse. Meie oleme harjunud naispolitsei olemasolu alguseks lugema seda päeva, mil naisametnikkudele anti välisametnikkude — meesterahvaste aukraadid ja mil neid võeti välispolitsei koosseisu, teiste sõnadega, loetakse naispolitsei tekkinuks maailmasõja päevil või isegi pärast maailmasõja lõppu, mis pole aga õige.

Nagu paljudki teised praktilised uutendused politsei alal, nii tekkis ka naispolitsei Ameerika Ühendriiges. Esimene naisametnik võeti seal politseiteenistusse juba 1845. aastal: New-Yorgi linnale tuleb anda au kui linnale, kus tuldi mõttele ka-

sutada naisjõudu meesjõu kõrval võitluses kuritegevuse ja sellega kaasaskäivate ja ühenduses olevate ebasoovitavate nähtuste vastu. New-Yorgis kasutati naisametnikke kõigepealt vanglates: hoolekanne vanglates usaldati naiste kätte. Esimene naisametnik — kriminalist võeti teenistusse Chicagos (n.nim. patrolwoman), s. o. seal, kus kuritegevus juba kauemat aega lopsakalt õitseb. Selle ametniku ülesandeks oli valvata noorte tütarlaste ja naiste järele ja hoolitseda võimaluse piires, et eksiteele sattunud naisterahvad leiaksid jälle tee korralikku ellu. See ametnik, kellele varsti järgnesid teised, asetati kriminaalpolitsei koosseisu, kuigi

tema teenistus seisis peaaesjalikult patrullimises tänavatel. Neil naisametnikkudel tuli küll täita politseilisi ülesandeid, kuid politseiametnikkude õigusi neile ei antud. Alles 1905. aastal anti Portlandis (Oregoni osariigis) naisametnikule ka politseilised õigused: huvitav on aga märkida, et neid õigusi ei antud kõigile Portlandi naisametnikkudele, vaid ainult nende naisjuhile: umbusaldus naiste vastu oli miskipärast õige suur ja see umbusaldus pole kadunud isegi praegu—kuigi naised on, politseiteenistuses olles, näidanud, et nad suudavad, tahavad ja oskavad täita politseilisi funktsioone.

Euroopas seati naispolitsei ametisse kõigepealt Inglismaal — 1905. aastal, s. o. hoopis hiljem kui Ameerikas. Esimeste naisametnikkude tegevus piirdus hoolekande alaga ja isegi seal ei antud neile suuremaid õigusi. Muudatuse ja, peab ütleva, põhjaliku muudatuse tõi asjasse alles maailmasõda. Olude sunnil tuli appi võtta naisjõude, et kuidagi hakkama saada kõigi nende ebasoovitavate nähtustega, mida tõi esile suur ja kauakestev sõda. Tuli valvata korra järele raudteejaamades, samuti nõudsid erilist tähelepanu vangilaagrid, kõva valve tuli sisse seada laskemoona valmistamise vabrikutes — nendeks erakorralisteks ülesanneteks oli vaja rohkem jõude kui harilikul ajal. Sellele tuli lisaks muidugi veel see asjaolu, et meesjõudude arv vähenes alata: sõjavägi nõudis mehi ja naistel tuli kodumaal hakata täitma neid ülesandeid, mida varem täitsid mehed, hakata tegema seda tööd, mida varem tegid mehed. 1923. aastal anti Inglismaal naispolitseiametnikkudele samad õigused nagu meestelegi, ühtlasi võeti neid koosseisu samade nimetustega nagu mehigi: 1923. aasta on naiskonstaabli sünniaastaks. Praegu on Londonis 2 nais-inspektorit, 5 nais-seersanti ja 40 nais-konstaablit, kelledest osa kannab mundrit.

Juba 1915. aastal, s. o. siis, kui naispolitsei oli tekkimas sõjaolude tagajärjel ka teistes Euroopa riikides, asutati rahvusvaheline nais - politseiametnikkude ühing, mis näitab, et uus sisseseade oli kasvamas. 1927. aastal konstateeris rahvasteliit vastavate andmete põhjal, et naispolitsei ühel või teisel kujul ja määral on olemas järgmistes riikides: Argentiinas, Austraalias, Danzigis, Eestis, Egiptuses, Inglismaal, Iiris, Islandis, Norras,

Rumeenias, Rootsis, Shveitsis, Soomes, Poolas, Taanis, Hollandis, Belgias, Tšehhoslovakkias, Uuel Meremaal, Saksamaal ja Ühendriiges. Nende naispolitseide ülesanded pole igalpool ühed ja samad: peaaegu igalpool kuulub naispolitseile politseiline hoolekanne, kombusvalve jne., välispolitsei ülesandeid täidab aga naispolitsei veel vähestes kohtades: vana umbusaldus naiste vastu on püsima jäänud, teiselt poolt aga ei taheta muidugi anda kohti naistele, kus võivad olla mehed ja kus viimased alati on olnud.

Eriti intensiivseks on naispolitsei liikumine muutunud Saksamaal, kus praegu leidub asjaomastes ringides vist niisama palju naispolitsei pooldajaid kui selle vastaseid. Naispolitsei asutamise küsimus Saksamaal tekkis ühenduses Rheinimaa okupeerimisega. Inglased seadsid nimelt Kölnis Londoni eeskujul sisse mundrikandja naispolitsei, kes täitis oma ülesandeid tähelepanemisväärt hoolsasti ja hästi. Inglise naistega ühinesid varstigi saksa naised, et ühisel jõul ja nõul võidelda väärnähtuste vastu, mis olid tingitud rohkearvuliste okupatsioonivägede viibimisest võõrsil. Seati sisse eriline valve noorte naisterahvaste üle, kes kaldusid kergele elule ja keda ähvardas kuristikku langemine. Sakslased nägid nüüd, kui suurt kasu võib anda tegelikus elus naispolitseinik ja see viis neid mõttele hakata asutama naispolitseid ka teistes linnades, ka teistes kohtades.

Suurema tõuke naispolitsei ellukutsutamiseks Saksamaal andis okupatsioon. Peab aga tähendama, et ka Saksamaal juba varem kasutati naisjõude politseilise hoolekande teostamiseks. 1903. aastal seati Stuttgardi linnas ametisse naisterahvas, kelle ülesandeks olid mitmesugused tööd politseilise hoolekande alal. Stuttgardile järgnesid teised linnad: 1906. aastal Bielefeld, 1909. aastal Berliin, 1917. aastal Altona. Eriti suurt tähelepanu hakati naispolitseile pöörama Berliinis, kus viimane ellu kutsuti politseipresiidiumi hoolekande osakonna juures. Naisametnikkude ülesandeks oli valvata hädahoos viibivate naisterahvaste üle. Kölni eeskujul näitas ka Berliinile uusi teid naispolitsei arendamisel. 1926. aastal läks Kölni saksa naispolitsei juht, prl. J. Erkens, üle Frankfurti linna, et ka seal organiseerida naispolitsei. Praegu on Preisimaal peale Frankfurti linna (7 naisametnikku) naispo-

litsei tegutsemas veel järgmistes linnades: Königsbergis (3 ametnikku), Kölnis (9 ametnikku), Essenis (7 ametnikku), Hannoveris (3 ametnikku), Magdeburgis (4 ametnikku), Breslaus (6 ametnikku), Altonas, Elberfeldis, Halles, Recklinghausenis ja Berliinis; kokku tegutseb Preisis praegu 98 nais-politseiametnikku. Nende arv kasvab järjekindlalt ja võib eeldada, et nad juba lähemas tulevikus hakkavad mängima tähtsat osa politseiteenistuses ja -elus. Hamburgi vabalinnas on naispolitsei organiseeritud samadel alustel ja samade põhimõtete järgi nagu Preisimaalgi. Saksenis ja Baadenis tegutseb samuti naispolitsei, seal on ta aga korraldatud veidi teisiti: ta moodustab nimelt tähendatud saksa osariikides välispolitsei osa, kannab mundrit ja patrullib tänavaid mööda nagu harilik välispolitsei.

Huvitav oleks lühidalt märkida, milles seisab Berliini ja Hamburgi naispolitsei tegevus. Teadupärast astus hiljuti Saksamaal jõusse uus suguhaiguste vastu võitlemise seadus, millega seati sootu uutele alustele võitlus prostitutsiooni ja sellega kaasaskäivate nähtuste vastu. Ühenduses sellega likvideeriti Berliini politseipresiidiumi juures naisabi osakond ja hakati ümber korraldama politseid selles osas, mis käis võitluse kohta prostitutsiooniga. Endise naisabi osakonna juhataja, prl. Wicking, nimetati kriminaalkomissariks, sel teel sai Saksamaa esimese naiskriminaalkomissari. Alguses allus sellele komissarile 6 naisametnikku, praegu on nende arv tõusnud juba 30-ni. Naiskriminaalpolitsei (n. nim. inspektsioon G.) jaguneb kolme ossa. Igal osal on oma erilised ülesanded, selle kõrval täidavad need osad aga ka teiste kriminaalpolitsei osakondade ülesandeid. Nimelt antakse tihti alaealiste — tunnistajate ülekuulamine naisametnikkudele, samuti tuleb viimastel erilistel juhtudel toimetada ka täisealiste naisterahvaste ülekuulamist. Kõik laste ja nais-alaealiste (kuni 18 a. vanuseni) süüteod alluvad juurdlemise mõttes naiskriminaalpolitseile. Naisametnikkudel tuleb mõnel korral juurelda ka täiskasvanute poolt toimepandud kurbi- ja väärtegu, kui nimelt tegemist on seksuaalküsimustega ja kui seejuures on mängus naisterahvad, samuti kui küsimusega on lähedalt seotud hoolekandeesjad.

Võib olla tähtsaim naiskriminaalpolit-

sei tegevuspõld on laste ja naiste ülekuulamine, kes on langenud mõne kõlblusvastase kuriteo ohvriks. Kui sarnase kuriteo juurdlemine allub politseijaoskonnale, antakse asi otsekohe edasi inspektsioon G-le, kui juurdlemist toimetab mõni politseipresiidiumi osakond, siis palutakse inspektsioon G. ametnikke appi — igaüks ei aeta sarnaseid asju enam naiste abita. Asi seisab selles, et tegelik elu on näidanud, et ülekuulamised niisugustes asjades meeste poolt ei anna tihti häid tagajärgi. Laste ülekuulamine on üldse ränk, seda võib toimetada edukalt ainult inimene, kes lapsi tunneb, neid armastab ja nende hingeelust aru saab; eriti raske aga on laste ülekuulamine, kui on tegemist seksuaalkuritegudega. Üheltpoolt ei anna lapsed endale hästi aru sündinud loost ja ei suuda lugu kirjeldada, teiselt poolt nad liialdavad ka asju, valetavad ja annavad voli fantaasiale. Suurlinna lapsed on teised kui väikelinna lapsed, nad on rohkem näinud ja kuulnud, kui see soovitatav ja hea on. Ja tihti kasutavad need lapsed oma teadmisi seksuaalalal — väljapressimiseks või mõningate asjaolude varjamiseks. On ette tulnud juhtumeid, kus noored tüdrukud mõtleavad välja terve fantastilise loo neile kallaletungimisest, süüdistades seejuures ausaid ja korralikke kodanikke, kes võivad sel teel sattuda paragrahvide keerisesse, olgugi et neil vähematki süüd pole. Sarnane fantaseerimine sünnib mitmel põhjusel ja mitmesuguse eesmärgiga. Mõned lapsed mõtleavad kõiksuguseid keerulisi ja kummalisi lugusid välja ainult selleks, et valetada; teised tahavad oma läbielamustega kiidelda teiste ees; kolmandad aga tahavad sarnaste juttudega ennast puhataks pesta vanemate ees, kui nad kodust salaja on paariks päevaks lahkunud — just neid juhtumeid tulevat ette väga sageli. Naisametnikul tuleb säärestel kordadel suure hoolega, kannatusega ja oskusega teha kindlaks, mis on õige ja mis mitte, kus algab tõde ja lõpeb vale. Kõige selle juures tuleb veel silmas pidada, et lapsed väga tihti täitsa tahtmatult kõnelevad ebatõtt ja armastavad liialdada sündmisi, neile värvi juure üsada, neid muuta suursündmuseks, kuigi asi on tühine. Siin ei aita muidugi ainult lihtsad ülekuulamised, sarnastel kordadel tuleb uurida ka vastavate laste kodust elu, tuleb nende järele valvet pidada, tuleb katsuda ühes

noorte eest hoolitsemise seltsidega jõuda selgusele, mis tõelikult on juhtunud.

Saksenis (peaasjalikult Dresdenis) ja Baadenis töötab naispolitsei, nagu juba eelpool tähendatud, peaasjalikult välispolitsei alal. Berliinis ja Hamburgis on välispolitsei ülesannete täitmine naispolitseile kõrvalise tähtsusega ülesanne, kuid siiski tuleb naisametnikudel teha ka patrullimisetööd. Vastavad naisametnikud käivad enne lõunat ja õhtul läbi mitmesugused lokaalid, rahvaaiad, raudteejaamad jne., nad külastavad ka möbleeritud tube, et vaadata, kas pole kuskil vaja abi ning anda nõu. Ametnikkude arv on aga väike, nii et sarnaste ülesannete täitmiseks ei jätku kaugeltki olemasolevast koosseisust.

Kuidas ja mis mõttes täidab Berliini naispolitsei välispolitsei ülesandeid, seda näitavad kõige paremini alljärgnevad näited. Patrull satub linna keskses väga käidaval platsil noore tütarlapse peale, kes seisab tänava nurgal mõni raamat käes ja teeb, nagu ootaks ta kedagi kohviku ees. Tütarlaps palutakse tulla kaasa lähemasse jaoskonda. Esialgu ei ütle ta, kes ta on, või annab ametnikkudele valeandmeid. Varsti tehakse kindlaks, et ta on paari kuu eest põgenenud vanemate juurest, kes ei tea, kus ta viibib ja mis ta teeb. Esialgu peatus noor naisterahvas oma onu juures, kellele muidugi mõttesegi ei tulnud teatada vanematele, kus laps viibib. Hiljem põgenes tütarlaps ka onu juurest, kellega kooselamine talle sai vastikuks ja tüütavaks. Siis jäi ta ulaluset ja oli parajasti teel prostitueerumiseks. Kui ametnikud ta toimetasid hoolekandeesutusse, oli tütarlaps rõõmus — ta oli, vähemalt esialgu, päästetud. Teisel korral sattusid naisametnikud 22-aastase tütarlapse peale, kes elas ühes kahtlases võõrastemajas, mingisuguse kahtlase meesterahvaga. See naisterahvas oli Berliini tulnud, et teenistust leida. Ta oli ri pool aastat ametis köögitüdrukuna, leidis uue koha, kus ta aga sai viibida ainult kaks nädalat, 14 päeva oli ta siis töötanud ja sattus kokku siis ühe meesterahvaga, kellega ta elas koos nädalaega. Ka see naisterahvas oli rõõmus, et ta abi leidis ja halvast elust pääsis. Kolmandal juhul leidsid ametnikud naisterahva, kes juba pikemat aega oli teenistuset ja kellel tema sõnade järgi enam muud üle ei jäänud, kui „minna tänavale“. Selle öde oli ametis ja oli teda Berliini kutsunud, tähendades, et suures linnas ikka tööd leidub.

Ka kolmas öde oli teel Berliini. Ametnikud andsid naisterahvad hoolekandeesutusse, kes nad tagasi koju toimetas.

Muidugi mõista toimetavad need ametnikud, kes ikkagi elukutselt on kriminaalametnikud, ka tagaotsitavate isikute — eeskätt naiste — otsimisi. Selleks on neil kaasas päevapildid, isikukirjeldused jne. Ja tihti olevat võimalik tähele panna, kuidas naisterahvad imestuvad, kui neid kehet päeva kinni peab keegi tundmatu naisterahvas ja ütleb: Teie olete see ja see. Mõnel korral olevat imestus nii suur, et vilunud nais-kurjategijad ennast kohe välja annavad ja vangikambri satuvad.

Väga tähtsad on ka nais-kriminaalpolitsei ülesanded ühenduses armuandmistega, ennetähtaega vanglast vabastamisega, tingimisi vanglast vabastamisega, tingimisi karistuste määramistega jne. Naisametnikud uurivad isikute eluolu, keda tahetakse ennetähtaega vabastada või kellele tahetakse anda armu jne. Peaasjalikult antakse sarnased asjad nais-kriminaalametnikkudele, kui on tegemist alaealsetega või nooremate naisterahvastega. Naisametnikkudel on tarviline ettevalmistus, et ka neid küsimusi hästi, õiglaselt ja otstarbekohaselt lahendada: tuleb silmas pidada, et siin on tegemist tihti puht sotsiaalsete küsimustega, kuid saadud ettevalmistus lubab naisametnikkudele neid ülesandeid täita.

Peab üldse tähendama, et naisametnikult nõutakse praegu õige laialisi teadmisi ja põhjalikku ettevalmistust ametisse määramisel, selle eest olevat aga ka isiklik nais-kriminaalpolitsei koosseis Berliinis eeskujulik. Kõigilt naisametnikkudelt nõutakse kõigepealt hoolekandekooli lõpetamist. Kuid sellest üksi ei jätku. Naisametnikud peavad enne ametisse kinnitamist ka läbi kuulama (muidugi vastavaid katseid sooritades) kriminaalpolitseilised kursused. Neid peetakse praegu Berliinis ja nende ulatus ning neil ülesseatud nõudmised ei lähe meeste kursustest sugugi lahku. Praegu on Berliini nais-kriminaalpolitseis hulk vakantse, mida aga täita ei saa vastavate jõudude puudusel. Berliini politsei juhies on arvamusel, et eriti just naispolitsei juures pole tähtis kvantiteet, vaid kvaliteet, et naispolitsei suudab täita oma ülesandeid ainult siis, kui ta koosneb asjatundlikkudest, kohusetruudest ja vilunud inimestest.

Välispolitsei täiendamine naisametnikudega on ka Berliinis päevakorral, kas ja kunas aga sellest asja saab, pole praegu ette näha. Kindel aga on, et sellest asja saab ja et naisametnikud ei kujune mingi-

sugusteks konkurentideks meesametnikudele, vaid ainult aitavad täiendada politseid ja aitavad teda teha igakülgseks ja täiuslikuks.

P.

Kurjategijate ausõna.

Kurjategijatel on oma moraal, see erineb muidugi suuresti korralikkude kodanikkude moraalist, sest kurjategijate esimene põhimõte on: teiselt inimeselt võib vabalt võtta ta varandus, seda tuleb ainult teha nii, et niisugusele võtmisele ei järgneks sissekukkumine, politsei kätte langemine. Sellel moraalil on mitmed väga iseloomustavad jooned, mis tingitud kurjategijate elust-olust ning tegevusest. Nii ei tohi kunagi teist ära anda, s. o. ei tohi juhatada politseid ja teisi ametvõime õigetele jälgedele. Mitmes kohas on kurjategijatel oma kohtud, kes teevad äraandjate kohta väga raskeid otsusi; sarnased kohtud tegutsevad, näit. Berliinis ja Chicagos. Tihti talitatakse ka ilma niisuguse „kohtuta“ — äraandja pekstakse läbi, mõnikord isegi vigaseks või surnuks. Edasi nõuab see moraal, et üks kurjategija ikka teisele appi tõttaks, kui on tegemist ametivõimudega: kolleegi tuleb varjata politsei eest, talle tuleb anda ulualune ja katsuda hoolitseda selle eest, et ta saaks süüa ja juua seni, kuni kuritegu hakkab ununema. Huvitav on ka — vähemalt suurlinnades — vahekord kriminaalpolitsei ja kurjategijate vahel. Ka siin tuleb esile eriline kurjategijate moraal. Kriminalistile vaadatakse kui vaenlasele, kuid ühtlasi kui inimesele, kes kurjategijate vastu võitlemisega teenib oma igapäevast leiba. Ta on vaenlane senikaua, kui kestab kurjategija töö, senikaua kui ta otsib kurjategijat. Kui kurjategijal midagi kriminalistilt karta pole, vaatab ta viimasele kui vanale tuttavale, kes on pühendatud mitmesse „ametisaladusse“.

Omaette peatükk selles kurjategijate moraalil on kurjategijate ausõna. Peaks arvama, et isikud, kes on välja tõugatud ja välja astunud harilikust seltskonnast, kes seisavad temast eemal ja teda ei tunnusta, ei pea suuremat lugu antud sõnast, samuti nagu nad ei pea lugu teise varandusest ja isegi elust. Kuid tegelikult sünnib tihti hoopis vastupidist, nii et tuntud

saksa kriminalist Dettmann võis kord tõendada: nii mõnigi korralik inimene on mulle annud ausõna — ja nii mõnigi korralik inimene pole seda pidanud; kõik kurjategijad, kes mulle elus andsid ausõna, pidasid ka kõvasti oma sõna. Selles tundub veel veidi vana röövlite romantikat, kuid, nagu tõendavad paljud vanad ametnikud, peituvat selles palju tõtt. Võib olla on sarnane autunne kurjategijate juures nendele enestele tarvilik hingeelu tasakaalustamiseks, tunde ja teadmise esilekutsumiseks: ma olen korralik inimene, kuigi mind kurjategijaks hõigatakse.

Mainitud Dettmann jutustab oma elust ja praktikast hulk juhtumeid, kus kurjategijad pidasid ausalt antud sõna, olgugi et nad võisid sõna murdmise korral pääseda vabadusse. Neist juhtumest olgu toodud järgmised kõige huvitavamad:

Kord tabati Berliinis kauaotsitud, hädaohtlik murdvaras, kes toimetati Berliini politseipresiidiumi. Mees nägi, et salata enam pole midagi ja, nagu vilunud kurjategija kunagi, tunnistas ta avameelselt üles oma patud — vana retsidivist teab, et salgamine harilikult midagi ei aita, vaid ainult pikendab kinniistumise aega. Selle juures kõneles mees rohkem kui vaja oli, s. o. ta rääkis niisugustest üksikasjadest, milledest politseil veel aimugi polnud, mis aga olid väga tähtsad teiste kuritegude selgitamiseks ja kõigepealt ka varastatud kraamiga kaubitsejate tabamiseks. Kriminalisti ja vana murdvarga vahel valitses selle tõttu hea vahekord ja meeoleolu oli mõlemal hea. Kurjategija taipas muidugi, et olukord on talle hästi soodus ja hakkas korruga avaldama üht südamesoovi. Asi seisis selles, et sama päeva õhtul, mil murdvaras tabati, pandi toime n. n. kurjategijate ball. Igal aastal korraldavad kõiksugused kahtlased isikud Berliinis ühes oma „daamidega“ mitu balli: neid peetakse kahtlastes kõrtsides, mis on politseile tuntud kurjategijate kohtamiskohtadena, ja sinna tule-

vad kõik kelmid ja kurjategijad, kes vähegi tulla saavad, s. o. kes on vabaduses ja kes nii väga ei karda politseid. Sellele ballile tahtis murdvaras meelsasti minna. Ta palus ja palus: ainult üks öö tahan olla veel vabaduses. Dettmann oli asetatud raskesse seisukorda. Ühelt poolt tahtis ta mehele vastu tulla, kes oli talle annud väärtuslikke näpunäiteid ja andmeid, teiselt poolt aga ei saanud ta vabastada kas või üheks hetkeks kurjategijat, kelle tabamine oli nii-kui-nii olnud väga raske. Ja mis oleks sündinud ametnikuga, kui oleks hiljem selgunud, et ta laskis vabaks kardetava kurjategija! Mees aga aina palus: ma annan ausõna, et ma homme hommikul olen tagasi presiidiumis; pealegi aitan ma siis selgitada üht tapmislugu, mis täitsa tume politseile. Dettmann mõtles kaua aega ja riskeeris siis: ta tundis kurjategijate hingeelu ja oli enam-vähem kindel, et vana retsidivist peab oma sõna. Ja selgus, et kriminalist sellel juhul tegutses õieti. Järgmisel hommikul kell kuus telefoneeriti temale politseipresiidiumist, et murdvaras on tagasi ilmunud. Mees oli küll täitsa joobnud, nii et ta maast ega taevast enam midagi ei teadnud, kuid kohal oli ta siiski. Ja hiljem andis ta Dettmannile teada ka veel ühe tapmisloo üksikasju, mille selgitamise kallal politsei oli pikemat aega tagajärjetult murdnud pead.

Natuke liig täpselt sai aru antud ausõnast keegi teine kurjategija, keda tuli transporteerida Frankfurdi linnast Hamburgi. Mees oli kinni Frankfurdis ja teda tuli saata Hamburgi, kus kohtus harutati tema teisi kuritegusid. Et kurjategija põgenemist kardeti, komandeeriti Dettmann meest viima Hamburgi. Kurjategijal tuli Frankfurdi kohtuotsuse järgi kinni istuda 17 aastat, Hamburgis oli oodata veel lisa sellele pikale ajale, nii et mees millegagi ei riskerinud, kui ta oleks tahtnud ja katsunud põgeneda. Kui kurjategija asetati vagunisse, palus ta ametnikku teda lasta sõita hariliku reisijana, s. o. ta palus võtta kätelt pidemed — et keegi ei näeks, et ta on vang. Dettmann oli sellega nõus tingimisel, et mees annaks oma ausõna mitte põgeneda. Seda kurjategija ka andis väikese puiklemise järele ja tõesti vang pidas ennast eeskujulikult üleval ning ei teinud mingit katset põgenemiseks. Hamburgis anti vang üle Hamburgi polit-

seivõimudele. Dettmann palus veel politseinikke olla ettevaatlik vangiga, sest ta kuulus väga kardetavate kurjategijate hulka, pealegi juhtis Dettmann oma ametivendade tähelepanu sellele, et vang on mõistetud kauaks ajaks kinni ja katsub arvatavasti põgeneda. Nii pea kui Dettmann selja keeras, hüppas mees läbi vangivankri akna ja katsus ära joosta. Mees saadi kätte. Kui Dettmann talle heitis ette, et ta on murdnud oma ausõna, tähendas vang: ma andsin sulle ausõna ja olen seda ka pidanud. Nii pea kui sa mind üle andsid hamburglastele, olid sa vastutusest minu pärast vaba ja mul polnud enam kohustusi sinu vastu oma ausõna pärast.

Kõige huvitavam Dettmanni lugudest on järgmine, mis samuti seotud reisiga. Kurjategija tuli toimetada Düsseldorfist Berliini. Ta oli noor ja rõõmus poiss, kes kohe pakkus oma ausõna tingimisel, et teda asetatakse harilikku vagunisse, et ta käed ja jalad jäetakse vabaks ja et luba antakse tema pruudile ühes sõita ühes võileibadega. Dettmann oli asjaga päri. Oldi kolmekesi üks kupees ja aeg läks lõbusasti mööda. Korraga tulid kupeesse meremehed. Dettmann näitas ette oma legitimeerimist ja tähendas, et transporteeritav on hullumeelne, kes, võib olla, hakkab kallale tungima; ta lisis veel juure, et ta loeb oma kohuseks kaasreisijate tähelepanu sellele juhtida, kes peavad juba oma riisikol sõitma ja kandma hädakorral ka reisiraskusi. Meremehed ei teinud asjast välja ja jäid istuma. Korraga kadus üks neist, veidi hiljem teine ja varsti oli kupee jälle tühi ning kurjategija võis mugavalt edasi sõita. Kõik naersid muidugi ja kurjategija aimas järele meremeeste nägusid, mis nad tegid, kui nad kuulsid, et kaasreisija on kardetav hullumeelne. Reis läks hästi ja kurjategija ning ta pruut pidasid ennast eeskujulikult üleval. Jõuti Berliini. Friedrichstrasse“ vaksalis palus vang korraga Dettmanni panna ta käed pidemetesse. Kriminaalametnik tegi ka seda ja küsis siis, mis pärast vang korraga loobub vabadest kättest. Vaadake, seletas noor kurjategija, järgmine peatus on Aleksandri plats (seal asub Berliini politseipresiidium), ja Aleksandri platsist mööda sõita ja mitte põgeneda katsuda, see on võimatu, vaatamata kõikidele ausõnadele!

Sündmuse provintsi kriminalisti päevaraamatust.

1922. a. 28. veebruari varahommikul leiti Rakvere linna servas asuvalt vähekäidavalt tänavalt kohalise kingsepa H. N. surnukeha, kelle kõri oli lõigatud läbi kuni kaelaluuni. Politsei kohalejõudmisel oli juba tallatud surnukeha ümbrus uudishimuliste poolt ja kõik jäljed hävitatud, mis pärast polnud võimalik näha, kas tapmine tuli tõttu või mõnel muul põhjusel pandud toime. Laip lamask selili, taskutest leiti kolm paari saapapealseid ja üks paar saapaliiste. Et tema palitu nõõbid olid lahti ja rahataskut ei leidunud, tuli järeldada, et siin tegemist röövmõrtsukatõega. Kuna N. erakuna elutses, ei olnud ka teada, kui palju nimelt võis olla temal raha kaasas. Et ta aga kehvapoolne oli ja pealegi kõva viinavõtja, tuli oletada, et kurjategijale võis saagiks langeda väike rahasumma. Keegi kohalistest elanikkudest ei teadnud anda kuriteost vähemaidki andmeid ning kohutav tapmisviis ja saladuslikkus tekitas rakverelaste hulgas õudust.

Järelekuulamisel selgus, et N. oli käinud 27. veebr. õhtul oma tuttava kingsepa E. juures, kust saapapealsed ja liistud saanud. Pärast seda nähtud teda kõrtsis ja öösel kella 24 paiku üksi linnas liikumas. Kahepäevase hoolsa järelekuulamise ja teadete kogumise tagajärjel läks lõpuks korda leida keegi vananimene, kes seletas, et nimetatud õöl läinud N. koju poole ühes kellegi tundmatu isikuga, kes olnud N.-ist umbes pea jagu pikem ja kannud seljas vana, vene sõduri sinelit. Rohkem tundemärke tunnistaja ei mäletanud. Et tol ajal paljud kodanikud kandsid vene sineleid, oli raske kurjategija ülesotsimine. Tuli selgitada kõik kirjeldatud pilkkuses vene sinelite kandjad ja nende hulgast leida roimar. Varustatuna kogutud andmetega sarnaste sinelite omanikkudest ja teades ümbruskonna elanikke, läksid kurjategija tundemärgid ligikaudu ühte Rakvere linna servas elutseva B. V. tundemärkidega. Kuigi kahtlusealune laitmatus perekonnast, keskkooli õpilane ja enamalt milleski pole kahtlustatud, tuli ta

võtta piinliku ülekuulamise alla. Tema korterisse ilmudes andis ta nõudmise peale välja oma sineli, mütsi ja riietuse. Sineli küljes ei leidunud mingisuguseid veremärke, kuid selle taskus leidis taskurätik vereplekkidega; ka oli mütsisirmi küljes vereplekid.

Ülekuulamisel püüdis V. salata alguses oma süütegu, kuid hiljem nähes, et see asjata, tunnistas puhtsüdamlikult üles ja juhatas kätte röövitud rahatasku. Tema ülestunnistusest selgus, et saades vanematelt vähe taskuraha, pole aineliselt suutnud ennast oma kaaslaste hulgas „noobli kavalerina“ välja paista lasta. Raha hankimiseks pole olnud aga mingisuguseid võimalusi ning kuriteo õöl kohtudes N.-iga juhtumisi tänaval, tekkinud kuri mõte — N. tappa ja raha omandada. Selle teostamiseks lõõnud ta oma ohvril, kes midagi kurja ei teadnud aimata, noaga kõri läbi; kui see maha kukkunud, jatkanud veel maas kõrilõikamist. Pärast seda on ta otsinud tapetu taskud läbi, kust leidnud rahatasku, mis sisaldanud ainult 125 rubla vene raha. Meelepahaga visanud ta pussi ja rahatasku ühes rahaga üle aia ja läinud koju, kus pole kellelegi rääkinud oma kuriteost. Poja poolt kordasaadetud kuritegu mõjus vanematele äärmiselt rusuvalt. Kui korralikud ja jumalakartlikud inimesed, ei suutnud nad alguses õigeks võtta, et nende poeg on saanud hakkama kohutava kuritõega. Hiljem, kui poeg enne vanglasse paigutamist tunnistas neile ise oma süüteo üles ja nendelt palus andestamist, jäid sellesse uskuma ja palusid luba ühes pojaga kriminaalpolitsei ruumis palvetada, mis neile ka lubati. Ristiskäsil ja pisarsilmil põlvitades palusid õnnetud vanemad ühes pojaga jumala andeksandmist, ja mõnigi pealtnägi ametnik pidi tagasi hoidma, et mitte endal pisar silma ei tuleks.

Varsti pärast seda likvideerisid nad oma äri ja lahkusid Rakverest teadmata kuhu, kuna poeg mõisteti kaheksaks aastaks vangi.

Maksude sissenõudmistest.

Maksude sissenõudmine nõuab politsei tööenergiast lõviosa; ometi on politsei tähtsam ülesanne korra järele valvamine ja kuritegevuse vastu võitlemine.

Miks ei tasu kodanikud, iseäranis maal, oma mõnekroonilisi isikumakse ja mispärast tuleb sadade ja tuhandete viisi aasta jooksul konstaablitel neid nõuda sisse, sõites tuhandeid kilomeetreid just maksude pärast, kulutades oma tööenergia korratute maksumaksjate kodanikkude sundimiseks ja saades selle eest palga korralikkudelt kodanikkudelt? Peaks selge olema, et igal kodanikul on õiguste kõrval ka kohused riigis ja kui ta oma kohuseid ei täida, siis ei saa võtta selle läbi tekkinud kahjusid üldsuse kanda, vaid need peaks tasuma korratu kodanik ise.

Minul isiklikult oli juhtumine, kus 20 kilomeetri kaugusel elutsevalt kodanikult tuli nõuda sisse 27 senti kinnisvaramaksu. Olgugi, et see kodanik käis tihti vallavalitsuse läheduses turul ja tal oli teada maksuvõlg, ei tasunud ta seda enne kui mul tuli kohale sõita ja tema varandus kirjutada üles, sest teda polnud kodus ja perenaine paarikümmend senti ei teadnud ega julgenud peremehe eest tasuda. Tuli kuu lutada abikomissari poolt oksjon ja sõita jällegi kohale, kus siis võlgnik tasus nõuetava summa. Kui temalt küsisin seletust, mispärast tema ise oma kohuseid ei täida, siis vastas ta umbes nii: „Selle eest saate ju palga, et maksud kokku korjate!“ Kui palju läks maksuma paarikümne senti sissenõudmine riigile ametniku tööenergia näol! Ometi peaksid maksud andma kahju asemele kasu.

Korratute väikeste maksnikkude arvu kasvamise põhjuseks (näit. isikumaksu maksjad maal) on asjaolu, et kodanikul ei ole karta mingit kahju, kui tema õigel ajal ise oma maksu ei tasu (% on väikesed). Ta saab isegi kasu, sest riigi poolt tuleb talle ametnik sageli kümnete kilomeetrite tagant koju ja võtab maksu vastu, ilma et maksnikul enesel pruugiks vaeva näha. See kord oleks väga kena, kui see ei sünniks korralikkude kodanikkude arvel.

Leian, et oleks täiesti õiglane, kui maksnikele lõpetatakse kasu saamine korratust maksmisest sel teel, et sunnitakse neid tasuma osalt kulusid, mis tekivad maksu sissenõudmisel nende hooletuse läbi. Nimelt tuleks neid kohustada maksuma sissenõudja ametniku sõiduraha minimaalsel arvul, näit., kolm senti kilomeetrit, mis oleks esialgu küllaldaseks tagatiseks, et maksuvõlgnikkude arv väheneks ja politsei tööenergia vabaneks tähtsamale ülesannetele. Kuhu paigutada sel teel saadud raha, kas anda ametnikule või muuks otstarbeks, on iseküsimus.

On toonitatud, et kui poleks maksu nõudmisi, siis konstaabel üldse ei saaks teada, mis rajoonis sünnib. See arvamine on alusetu. Inimese tööenergia on piiratud ja kui meie kulutame selle maksude sissenõudmisteks, ei jää seda üle muuks otstarbeks, olgugi et ühel ajal paljugi kuu leks. Isiklikult ei ole mina kordagi maksude sissenõudmisel kuriteo jälile saanud, vaid kurjategijaid tuleb jälgida ikkagi teiste viisidega.

Konstaabel A.

Tallinna-Harju prefektuuri ametnikkude ja teenijate hoiu- ja laenukassa tegevusest 1929. a.

Laenukassa saadikute kogu korraline peakoosolek peeti prefektuuri ruumes 26. veebr. 64 saadiku osavõtmisel.

1929. a. aruande läbivaatamisel selgus, et kassa tegevus aasta-aastalt kasvab. Kassal oli 1. jaan. 1930. a. 412 liiget, s. o. 76% üldisest ametnikkude ja teenijate arvust. Rahalisi operatsioone tehti Kr. 214,210,96 suuruses, laenusid anti 502 korda, kogusummas Kr. 99,988,50. 1929. a.

puhaskasu Kr. 754,82 oli juhatuse poolt jaotatud pooleks; tagavarakapitaliks ja asjaajamise kulude katteks; missuguse ettepanekuga koosolek ühines. Niisama võeti vastu ka esitatud 1930. a. eelarve muutmata kujul. Juhatusse, kus põhikirja järgi peavad olema esitatud kõik ametnikkude ja teenijate liigid, valiti abipref. Sihle, kom. Lepner, konst. Seren; kants. am. pr. Järv ja kordn. Preem, seega kõik endised

peale kom. Plinki, kes loobus uuesti valimisest. Revisjonikomisjoni valiti abikom. Grenzmann, Lorberg, Gutman, Kerman ja konst. Kahn.

Peetud saadikute kogu asjalik töökoosolek näitas, et kassa juhatus on suutnud silmas pidada ametkonna puudusi ja kassa üldsihte. — n.

Spordi alalt.

Politsei esivõistlusist raskejõustikus ja pallimängus.

Ed. Klumberg.

11.—13. apr. s. a. korraldab Narva politsei spordiringi juhatus E. P. K. liidu ülesandel Narvas politsei esivõistlused raskejõustikus ja pallimängudes.

Raskejõustikus on nähtud ette järgmised võistlusalad: a) Kreeka-roma maadlus järgmistes kaaludes: 1) kärbeskaal alla 56 kg., 2) sulgkaal alla 61 kg., 3) kergekaal alla 66 kg., 4) kerge-keskkaal alla 72 kg., 5) keskkaal alla 79 kg., 6) poolraskekaal alla 87 kg. 7) raskekaal üle 87 kg. b) Raskustõstmise järgmistes kaaludes: 1) sulgkaal alla 60 kg., 2) kergekaal alla 67,5 kg., 3) keskkaal alla 75 kg., 4) poolraskekaal alla 82,5 kg., 5) raskekaal üle 82,5 kg. Tõstevõistlused korraldatakse kolmevõistlusena, s. o. kahe käega surumises, kahe käega rebimises ja kahe käega tõukamises. c) Poks järgmistes kaaludes: 1) kärbeskaal alla 50,802 kg.; 2) kukk-kaal alla 53,524 kg.; 3) sulgkaal alla 57,152 kg.; 4) kergekaal alla 61,237 kg.; 5) kerge-keskkaal alla 66,678 kg.; 6) keskkaal alla 72,574 kg.; 7) poolraskekaal alla 79,378 kg.; 8) raskekaal üle 79,378 kg.

Võistlused korraldatakse E. P. K. liidu vastavate võistlusmääruste kohaselt, välja arvatud kreeka-roma maadlus, mil-

les on tehtud erand võistlejate kehakaaludes, kooskõlastades neid praegu maksivate rahvusvaheliste maadlusmäärustega. Jiu-Jitsu maadlus jääb tehnilistel põhjustel käesolevaist esivõistlusist ära. Esivõistluste pallimängude kavas on nähtud ette võrk- ja korvpalli mängud meesametnikele ja ping-pongi-mängud mõlemast soost ametnikele eraldi. Võistlusi pallimängudes peetakse ühe-miinuse süsteemis.

Võistlusile on E. P. K. liidu juhatus otsustanud panna välja auhindu järgmiselt: raskejõustikus igas võistluskaalus á 3 auhinda; ping-pongi mängudes á 3 auhinda; võrk- ja korvpalli mängudes á 1 rändauhind.

E. P. K. liidu otsusel võib komandeerida võistlusile katsevõistluste tulemustel ainult parimaid politseisportlasi.

Üleriiklikest suusatamisvõistlusist.

Üleriiklikud kaitseorganisatsioonide vahelised võistlused suusatamises, missugused pidid peetud saama Viljandis 13.—15. märtsini s. a., jäid ilmastikust tingitud põhjusil käesoleval aastal pidamata.

Ametlik osa.

Tartu-Valga prefekti käskkirjaga

28. veebruarist s. a. nr. 10

avaldatakse teadmiseks, et arvates 3. märtsist s. a. on allnimetatud prefektuuri ametiasutuste kantseleid paigutatud ümber järgmiselt:

Tartu linna aadressbüroo ja leitud asjade büroo asub Jaani 9,

senistesse linna 1. jaoskonna ruumidesse.

Tartu linna 1. pol.-jaoskonna kantselei asub Lutsu t. 4, senistesse Tartumaa 1. jaoskonna kantselei ruumidesse.

Tartumaa 1. pol.-jaoskonna kantselei asub Kompani t. 10, senistesse aadress-büroo ruumidesse. Samast ajast on ka välismaalaste registree-

rimine, mida senini toimetas prefektuur, üleviidud aadress-büroo juure.

Kohtu- ja siseministri käsukirjaga 3. märtsist s. a. nr. 76

on kustutatud surma läbi lahkunud Jõhvi jaoskonna politseikomissar Harald Raukas koosseisust, arvates 22. veebr. s. a.

Viljandi-Pärnu prefektuuri konstaabel Peeter Kutsar on nimetatud Viljandi jaoskonna abikomissari kohustetäitjaks, arvates 10. veebruarist s. a.

Käsukirjaga 4. märtsist s. a. nr. 77

on vabastatud teenistusest piirivalve valitsuse majandusosakonna ülem major Moormann oma palvel, arvates 3. märtsist s. a.

Piirivalve valitsuse ülema abil kolonel-leitnant Engmanil, kuni uue majandusosakonna ülema määramiseni, tuleb täita ühes oma otsekoheste ülesannetega ka majandusosakonna ülema kohuseid.

Käsukirjaga 4. märtsist s. a. nr. 78

on nimetatud õigusteadlane Anton Nõmm notariiks Pärnu linna, arvates 15. aprillist 1930. a.

Piirivalve valitsuse ülema käsukiri 3. märtsist s. a. nr. 27:

3. märtsil s. a. lahkub oma palvel piirivalvest majandusosakonna ülem major Moormann, minnes üle Tallinna linnavalitsuse teenistusse majandusosakonna juhiks.

Major Moormann on piirivalve vanaohvitser. Tema on töötanud piirivalve alal üle 10 aasta, elades kõige tihedamalt kaasa selle elukutse mured ja rõõmud. Piirivalve kaitseministeeriumilt siseministeeriumi alluvusse üleminekul 1923. a. astus major Moormann praeguse piirivalve valitsuse koosseisu. Siin on tema teeninud alguses Tallinna jaoskonna ülema abina, siis rajooniülemana ja 4 viimast aastat majandusosakonna ülemana. Oma suurte kogemustega piirivalve alal on tema palju kaasa aidanud praeguse piirivalve korraldamisele. Teenistuses on tema alati üles näidanud väljapaistvat oskust, hoolt ja energiat.

Major Moormann'il on kallid olnud piirivalve ja riigi huvid. Vahekorras kaasteenijatega sõbralik ja vastutulelik, on teeninud ära nende lugupidamise.

Avaldades major Moormann'ile tänu piirivalves tehtud töö eest, soovin temale õnne ja edu uuel tegevusalal.

H. Kurvits, kolonel.
Piirivalve valitsuse ülem.

Piirivalve valitsuse ülema käsukirjaga 7. märtsist s. a. nr. 31

on kinnitatud ametisse piirivalve ohvitseride kogu üldkoosolekul 20. veebr. s. a. valitud ohvitseride kogu juhatuse ja revisjonikomisjoni liikmed järgmises koosseisus:

Ohvitseride kogu juhatuse esimees — kol.-leitn. Engman, juhatuse liikmed: major Paul, major Tõnso, major Lüüs; tagavara liikmeteks: kol.-leitn. Serval ja major Särev.

Revisjonikomisjon: kol.-leitn. Serval, major Särev, major Viilip, kapten Zupsman ja van. leitn. Pup.

Politseivalitsuse direktori käsukirjaga 8. märtsist s. a. nr. 22

on vabastatud Viru-Järva prefektuuri konstaabel Aleksander Saks ametist riigiteenistuse seaduse § 39 p. 2-b põhjal parandamata haiguse tõttu, mis takistab teenistuskohuste täitmist, arvates 1. apr. s. a.

Politseivalitsuses on registreeritud järgmised ajakirjad:

1) „Välk“, hakkab ilmuma Tallinnas, üks kord nädalas; väljaandja — reklaamia kirjastusbüroo „Edu“, vastutav toimetaja — Aleksander Fabricius. „Välk“ trükitakse Tallinnas, „Estotrükk'i“ trükik.

2) „Perekonnaleht“, hakkab ilmuma Tallinnas, kolm korda nädalas, ajalehe „Rahvaleht“ kaasandena; väljaandja — trükitööstuse osahhis „Vaba Maa“; vastutav toimetaja — Olev Soots. „Perekonnaleht“ trükitakse Tallinnas, trükitööstuse o.-ü. „Vaba Maa“ trükikojas.

3) „Noorte Uudisleht“, hakkab ilmuma Tallinnas, üks kord nädalas; väljaandja — Jakob Jüri p. Loosalu; vastutav toimetaja — Ernst Gustavi p. Joll. „Noorte Uudisleht“ trükitakse Tallinnas, Eestimaa trükikoja a.-s. trükikojas.

Politseivalitsuselt on antud load:

Laskeriistade ja laskemoonaga kauplemiseks Tamsalu tarvitajateühisuse juhatusele Tamsalus, maksvusega 25. veebruarini 1931. a.

Laskeriistade parandamiseks Mihkel Aleksei p. Jõeäärele Porkuni vallas, Lasila asunduses, maksvusega 4. märtsini 1931. a.

Politseivalitsuse direktori otsustega on tühistatud: Eduard Karli p. Puusepa laskeriistaluba, mis antud 15. nov. 1928. a.

nr. 2587 all, maksvusega 15. nov. 1933. a., ja Jüri Jakobi p. Kangro laskeriistaluba, mis antud 12. veebr. 1929. a. nr. 3499 all, maksvusega 9. veebr. 1934. a., jahipüssi hoidmise ja kandmise osades ja Valguta vallas elutseva Karl Jaani p. Peetsi laske-riistaluba.

Küsimusi ja kostmisi.

Konstaabel A. K. Küsimus. Mõisade tükeldamisel jäi eluhoone kahe krundi nurk-piirile nõnda, et maja kahe külje seinast 1 meetri kauguses jooksevad naaberkruntide kasutajate piirid läbi. Piiripoolt käivad majja ukсед nii, et naaberkrundi ja maja trepi vahet on veel $\frac{1}{2}$ mtr. Naaber — krundi kasutaja — keelab majas elutsevatel elanikkudel üle piirijoone astumise ja kokkuleppele ei jõuta. Maja elanikud teisiti ei saa oma majatalituse juures, kui peavad naabri krundi tarvitama trepi kohal. Kui suur peab olema majaanine, kui asub naaberkrundi piirijoonel, et elanik vabalt võiks oma ukse ees liikuda, kus on see seadus ette nähtud?

Vastus: Peab ainult kahetsema, et teie ei võtnud abinõusid tarvitusele siis, kui piir teie ukse alt läbi aeti. Nüüd on nähtavasti kõik tähtjad möödas ja raske on teie olukorda parandada. Naabril on õigus isegi planki piirile püstitada, nii et teie juba kuidagi ei saaks tarvitada tema maad oma majja sissepääsemisel.

Kuid siiski, katsuge pöörduda maakorralduse komisjoni alalise liikme poole ja selgitage välja, kas naabril on ehk veel ainult rendileping, milles ta piirid võib olla veel lõplikult on kindlaks määramata, siis ehk saab rendilepingu uuendamisel või maa põliseks kasutamiseks andmisel naabri peale mõjuda teie kasuks.

Kui eelpooltähendatud viisil ei peaks saama midagi teha, siis võiksite maakorralduse komisjoni paluda teile uus tee läbi viia naabri krundi kaudu teie maja ukse alla, kuna teil puudub juurde- või sissepääs oma majja. Tee rajatakse umbes 4 meetri laiune ja seega oleks teie häda kõrvaldatud. Vaevalt võib arvata, et säärase tee läbiviimine naabri maad möö-

da temale meeldib ja siis, võib olla, lähendate oma tüli kokkuleppega. J. V.

Tellijä A. K. Küsimus. Kas on politseil õigus „mõnede seaduste ja sundmääruste rikkumiste eest määratavate administratiiv-karistuste seaduse“ (R. T. nr. 183/184 — 1925. a.) põhjal administratiiv-korras karistada süüdlasi teedeministri poolt 26. apr. 1929. a. nr. 3911 all antud (R. T. nr. 45 — 1929. a.) „Jõuvankrite seaduse elluviimise määruste“ ja temalt 13. juunil 1929. a. nr. 1294 all antud „Teede tarvitamise ja liikumisvahendite määruse“ (R. T. nr. 59 — 1929. a.) rikkumise pärast, või peab süüdlased vastutusele võtma ainult üldises kohtukorras?

Teatavasti puuduvad mõnes maakonnas sundmäärused, mis käsitaksid autode ja teiste sõidukite liikumise korda, ja seepärast tuleb käia teedeministri määruste järgi, missugused aga näevad ette vastutusele võtmise R. N. S. § 29. järgi.

Vastus: On õigus.

H. K. Küsimus. Kas on kordnikul õigus kanda siniseid vormipükse? Tegelikult kantakse küll „Breeches“ siniseid pükse, kuid pikkadest ei ole kirjutatud.

Vastus: Võib.

H. V. Küsimus. Mille järgi tuleb talitada arestimõistetute vallamajade arestikambritesse paigutamisel, kas Vangistusseaduse § 152. või kohtuministri määruse § 2. järgi vahialuste kinnipidamise kohta vallamajade arestikambrites?

Vastus: Vangistusseaduse § 152. järgi.

Õiendus. Eelmises numbris leiduva H. V. kolmanda küsimuse vastuses tuleb parandada „Kr. Kp. S. §§ 33. ja 33²“ asemel „Kr. Kp. S. § 33^a märkus 1.“

Kirjavastusi.

R. V. Hea raamat on: Sürén, Selbst-massage in Bildern u. Merkworten (Verlag Dieck & Ko., Stuttgart). Hind 1,50

saksa marka. Loodame lähemas tulevikus tuua kirjatüki enesemasseerimise kohta.

Väljaandja: **Kohtu- ja siseministeeriumi administratiiv-ala kirjastus.**

Vastutav toimetaja: **E. Maddison.**

Tegev toimetaja: **O. Angelus.**

K u u l u t u s i.

Tunnustatakse maksvusetuks järgmised isikutunnistused:

- Kiima, Rosalie Jaani tütar, välja antud Tallinna 1. jaosk. politsei komissarilt 28. 4. 1926 a. nr. 530. (23755)
- Salaso, Tõnis Karli poeg, välja antud Raiküla vallavalitsuselt 20. 1. 20 a. nr.30. (23756)
- Saburi, Maali Hansu tütar, välja antud Triigi vallavalitsuselt 20. 10. 22 a. nr. 1667. (23757)
- Preismann, Aliide Johani tütar, välja antud Juuru vallavalitsuselt 30. 12. 19 a. nr. 669. (23758)
- Sepp, Helmi Peetri tütar, välja antud Tallinna linna politsei 1. jaosk. ülemalt 25. 2. 24 a. nr. 2356. (23833)
- Randmann, Ljuba Juhani tütar, välja antud Tallinna linna politsei 1. jaosk. ülemalt 11. 12. 23 a. nr. 2041. (23834)
- Reimann, Jadviga Stefani tütar, välja antud Tallinna linna politsei 6. jaosk. ülemalt 24. 4. 20 a. nr. 6898. (23836)
- Kott, Johannes-Eduard Mardi poeg, välja antud Tallinna 6. jaosk. politsei komissarilt 16. 1. 26 a. nr. 41. (23838)
- Liidermann, Elisabeth Johannese tütar, välja antud Kopli jaosk. politsei abikomissarilt 10. 12. 28 a. nr.450. (23842)
- Maddison, Boris Eugeni poeg, välja antud Tallinna 2. jaosk. politseikomissarilt 12. 9. 28 a. nr. 917. (23843)
- Lomp, August, välja antud Tallinna linna politsei 2. jaosk. ülemalt 7. 6. 20 a. nr. 9726. (23950)
- Nauman, Pauliine-Josefiine, välja antud Tallinna linna politsei 3. jaosk. ülemalt 15. 1. 20 a. nr. 6121. (23953)
- Tulver, Roman, välja antud Tallinna linna 3. jaosk. politsei komissarilt 19. 11. 27 a. nr. 1348. (23954)
- Tulver, Liisa, välja antud Tallinna linna politsei 3. jaosk. ülemalt 29. 7. 25 a. nr. 1669. (23955)
- Liiva, Johanna, välja antud Tallinna 3. jaosk. politsei komissarilt 25. 10. 28 a. nr. 1023. (23956)
- Nairismägi, Hindrek, välja antud Tallinna linna politsei 3. jaosk. ülemalt 7. 4. 20 a. nr. 9860. (23957)
- Treiman, Sinaida, välja antud Tallinna linna politsei 3. jaosk. ülemalt 15. 5. 24 a. nr. 4061. (23958)
- Torbeck, August, välja antud Viimsi vallavalitsuselt 14. 1. 27 a. nr. 40. (23959)
- Höbemägi, Alide, välja antud Tallinna 3. jaosk. politsei komissarilt 19. 1. 26 a. nr. 7046. (23960)
- Avapuu, Richard, välja antud Tallinna linna politsei 3. jaosk. ülemalt 11. 2. 25 a. nr. 587. (23961)
- Martinson, Maali, välja antud Konguta vallavalitsuselt 14. 6. 28 a. nr. 920. (23962)
- Siim, Aleksander, välja antud Kihelkonna vallavalitsuselt 1922 a. (23963)
- Luberg, Anton, välja antud Uue-Vändra vallavalitsuselt 1927 a. (23964)
- Pauts, Marie, välja antud Vigala vallavalitsuselt 1. 4. 29 a. (23965)
- Kernas, Jaan, välja antud Tallinna linna politsei 3. jaosk. ülemalt 11. 12. 19 a. nr. 2735. (23966)
- Tšaikovski, Josif, välja antud Tallinna linna politsei 3. jaosk. ülemalt 4. 8. 21 a. nr. 14416. (23967)
- Tamm, Herman, välja antud Konguta vallavalitsuselt 1927 a. nr. 57. (23968)
- Vilbaum, Aleksander, välja antud Tallinna linna politsei 2. jaosk. ülemalt 19. 7. 22 a. nr. 849. (23970)
- Veske, Mari, välja antud Jõeletme vallavalitsuselt 27. 1. 20 a. nr. 830. (23971)
- Tiinits, Marie, välja antud Tallinna linna politsei 2. jaosk. ülemalt 10. 1. 24 a. nr. 76. (23972)
- Reisi, Tiina, välja antud Tallinna linna politsei 3. jaosk. ülemalt 9. 12. 19 a. nr. 1980. (23973)
- Lassman, Jüri, välja antud Tallinna 3. jaosk. politsei komissarilt 5. 4. 27 a. nr. 20. (23975)

- Mühlberg, Marie, välja antud Võlla vallavalitsuselt. (23974)
- Lind, Johannes, välja antud Tallinna linna politsei 3. jaosk. ülemalt 12. 12. 24 a. nr. 4722-a. (23976)
- Simson, Anna, välja antud Tallinna linna politsei 3. jaosk. ülemalt 26. 7. 23 a. nr. 1485. (23977)
- Käls, Helene, välja antud Rae vallavalitsuselt 20. 2. 20 a. nr. 1287. (23978)
- Kutsar, Georg, välja antud Tallinna linna politsei 3. jaosk. ülemalt 19. 5. 25 a. nr. 1327. (23979)
- Tamm, Johannes Priidiku poeg, välja antud Tallinna 3. jaosk. politsei komisjarilt 10. 12. 27 a. (43782)
- Pariv, Rudolf Jaani poeg, välja antud Tallinna linna 3. ja linnaümbruse jaosk. politsei komisjarilt 12. 1. 27 a. nr. 2419. (43784)
- Topkin, Helene Mihkli tütar, välja antud Sõmeru vallavalitsuselt 28. 10. 27 a. nr. 913.
- Tammann, Jüri Mihkli poeg, välja antud Kabala vallavalitsuselt 13. 11. 23 a. nr. 189.
- Tann, Otto-Nikolai.
- Moldau, Miili Aleksandri tütar, välja antud Püssi vallavalitsuselt 18. 2. 20 a. nr. 537.
- Reismann, Johan Peetri poeg, välja antud Vaabina vallavalitsuselt 7. 12. 26 a. nr. 386.
- Lehtmets, Viktor Juliuse poeg, välja antud Venevere vallavalitsuselt 31. 10. 1923 a. nr. 48. (43839)
- Uustal, Alviine Karli tütar, välja antud Lehtse vallavalitsuselt 14. 6. 23 a. nr. 128. (43840)
- Poka, Karl Augusti poeg, välja antud Lustivere vallavalitsuselt 31. 12. 19 a. nr. 495. (43841)
- Nõges, Anna Peetri tütar, välja antud Tartu linna politsei 3. jaoskonna ülemalt 19. 6. 23 a. nr. 673.
- Oidak, Kristjan Jüri poeg, välja antud Kunda-Malla vallavalitsuselt 4. 12. 19 a. nr. 41.
- Pihelgas, Marie Jüri tütar, välja antud Kõo vallavalitsuselt 20. 12. 19 a. nr. 369.
- Epro, Lilli Mihkli tütar, välja antud Vana-Põltsamaa vallavalitsuselt 6. 9. 1921 a. nr. 1058.
- Jalak, Anna Marie tütar, välja antud Voltveti vallavalitsuselt 18. 9. 22 a. nr. 1139.
- Rüütel, Gustav Hendriku poeg, välja antud Kütli vallavalitsuselt 16. 2. 26 a. nr. 832. (43843)
- Marjak, Helene Jaagu tütar, välja antud Karksi vallavalitsuselt 31. 12. 19 a. nr. 241.
- Vene, Ernst Johani poeg, välja antud Karksi vallavalitsuselt 19. 10. 27 a. nr. 118/56134.
- Riisbach, Julius Jüri poeg, välja antud Paasvere vallavalitsuselt 26. 4. 22 a. nr. 1449.

Tunnustatakse maksusetuks järgmised tunnistused:

- Kiibus, Anton, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 4912, välja antud 10. jalaväe rügemendi ülemalt 25. 9. 24 a. (13785)
- Oleberg, Leonhard, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 2359, välja antud väljapatarei nr. 17 ülemalt 9. 8. 20 a. (13798)
- Reismann, Johan Peetri poeg, laske-riistaluba, välja antud Võru maakonna kaitseliidu ülemalt.
- Meier, Eduard Jakobi poeg, hobusepass nr. 574, välja antud Rägavere vallavalitsuselt 1. 2. 21 a.
- Tikenberg, Johannes Hindreku poeg, sõjaväeteenistuse kõlbmatuse tunnistus nr. 86, välja antud Viru maakonna rahvaväe komisjonilt 13. 2. 20 a.
- Rull, Julius-August Tooma poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus.
- Artus, Aleksander Jüri poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus.
- Essaul, Johannes Augusti poeg, reservi-tunnistus nr. 5167, välja antud 2. piiriküti pataljoni ülemalt 12. 8. 20 a. (43907)
- Petta, Vladimir Mari poeg, laskeriistaluba nr. 1946, välja antud Viljandi-Pärnu prefektilt 7. 2. 29 a. nr. 1946.
- Lehtmets, Viktor Juliuse poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 1569, välja antud 1. jalaväe rügemendi ülemalt 30. 9. 26 a.
- Blokmann, Jaan Jaani poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 1499, välja antud Valga maak. rahvaväe ja kaitseliidu ülemalt 31. 3. 20 a.
- Jõgevest, Jaan Johani poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 11555, välja antud Viljandi maakonna rahvaväe ülemalt 19. 10. 20 a.
- Petta, Vladimir Mari poeg, sõjaväest vabastamise tunnistuse duplikaat nr. 7288, välja antud Viljandi maakonna rahvaväe ülemalt 19. 7. 23 a.

- Grünberg, Peeter Nikolai poeg, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 10871, välja antud 6. jalaväe rügemendi ülemalt 1. 10. 23 a. nr. 10871. (4333)
- Lootus, Mihkel Jüri poeg, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 21, välja antud Lääne maakonna rahvaväe ülemalt 11. 12. 23 a. (4335)
- Linnupõld, Madis, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 33368, välja antud Harju maakonna rahvaväe ja kaitseliidu ülemalt 16. 12. 20 a. (4337)
- Juru, Mihkel Jüri poeg, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 14345, välja antud 6. jalaväe polgu ülemalt 16. 7. 20 a. (4340)
- Andrejev, Ivan Andrei poeg, Nanseni pass nr. 9004/17019, välja antud politsei peavalitsuselt 18. 1. 24 a. (15915)
- Tohv, Martin Jaani poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 281, välja antud Pärnu maakonna rahvaväe ja kaitseliidu ülemalt 7. 1. 21 a. (15916)
- Siitan, Johannes Jaani poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 15621, välja antud Pärnu maakonna rahvaväe ülemalt. (15432)
- Link, Jaan Jaani poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 1281, välja antud väljapatari nr. 2 ülemalt 21. 4. 20 a. (15442)
- Popp, Peeter Peetri poeg, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 530, välja antud autotankide divisjoni ülemalt 6. 3. 1926 a.
- Holm, Karl Heinrichi poeg, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 537, välja antud tankide kompanii ülemalt 27. 3. 23 a.
- Tannebaum, Alfred Heinrichi poeg, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 10048, välja antud 3. üksiku jalaväe pataljoni ülemalt 20. 8. 20 a. (17405)
- Fridolin, Hendrik, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 2784, välja antud 2. jalaväe pataljoni ülemalt 30. 12. 21 a.
- Dublevski, Vassili, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 2892, välja antud 10. jalaväe rügemendi ülemalt 30. 8. 22 a. (18085)
- Grjasnev, Vassili, hobusepass, registreeritud Petseri vallavalitsuses o.-ü. Høigaard Co. Schultzi nimele. (18087)
- Miruškov, Kornili, sõjaväest vabastamise tunnistus. (18090)
- Jõgi, Ivan, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 2/9981, välja antud Petseri maakonna rahvaväe komisjoni poolt 16. 9. 1920 a.
- Jakobson, Karl, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 520, välja antud Võru rahvaväe komisjonilt 4. 9. 29 a. (18093)
- Zubrov, Andrei, blanko-veksel 150 krooni peale, Ivan Repkovi giroga, vekslisumma on kirjutatud „150 зол. крон.“ (18097)
- Petrov, Pavel Mihkli poeg, Nanseni pass nr. 5255/8411, välja antud politsei peavalitsuselt 24. 3. 24 a. (21079)
- Kamenovski, Mooses Abrami poeg, Poola pass nr. 9, välja antud Poola konsulilt Tallinnas 8. 7. 29 a. (21080)
- Šiškin, Nikolai Aleksandri poeg, Nanseni pass nr. 10831, välja antud politsei peavalitsuselt 30. 7. 24 a. (21084)
- Voormann, Eduard Aleksandri poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 29405, välja antud Harju maakonna rahvaväe ja kaitseliidu ülemalt 1920 a. (22078)
- Ambos, Roman Ferdinandi poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 7760, välja antud Harju maakonna rahvaväe ja kaitseliidu ülemalt 3. 4. 21 a. (22081)
- Org, Nadežda, hobusepass nr. 800, välja antud Rae vallavalitsuselt 19. 2. 21 a. (22092)
- Bauer, Heinrich Jaani poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 1903, välja antud transpordi ja etapi valitsuselt 22. 4. 20 a. (22093)
- Türberg, Johannes Marie poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 23113, välja antud 5. üksiku jalaväe pataljoni ülemalt 1. 10. 23 a. (22663)
- Evert, Johannes Gustavi poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 29251, välja antud Harju maakonna rahvaväe ülemalt 13. 11. 20 a. (22664)
- Veedom, Jaan Jaani poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 8637, välja antud Lääne maakonna rahvaväe ja kaitseliidu ülemalt 27. 10. 20 a. (22671)
- Ahtsing, Oskar Johani poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 2193, välja antud Harju maakonna rahvaväe ja kaitseliidu ülemalt 31. 1. 21 a. (22669)
- Salme, Gerhard Johani poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 737, välja antud 10. jalaväe rügemendi ülemalt 5. 3. 28 a. (22082)
- Amos, Karl, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 3030, välja antud 1. jalaväe rügemendi ülemalt 31. 12. 25 a. (23400)
- Rossmann, Oskar Matsi poeg, kaitseväeteenistuse tunnistus nr. 412, välja antud 10. jalaväe rügemendi ülemalt 20. 1. 28 a. (23759)

Uuetalu, Jaan Mardi poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 8230, välja antud sõjakooiti ülemalt 15.9.20 a. (23777)
Mursekant, Eduard Mardi poeg, välispass nr. 1437, välja antud välisministeeriumilt 22. 6. 21 a. (23847)
Schwartz, Meier Simeoni poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 2218, välja antud 1. 8. 25 a. 10. jalaväe rügemendi ülemalt. (23850)
Naumann, Jaan, hobusepass nr. 251, välja antud Kirbla vallavalitsuselt 8. 3. 29 a. (24033)
Kannik, Alfred Priidu poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 137, välja antud auto-tankide divisjoni ülemalt 21. 1. 27 a. (23852)
Laus, Konstantin Juhani poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 8218, välja antud Harju maakonna rahvaväe ja kaitseliidu ülemalt 21. 4. 20 a. (23855)
Israel, Heinrich Johani poeg, reservi-tunnistus nr. 29591, välja antud Hariu maakonna rahvaväe ülemalt 13. 11. 20 a. (23857)
Meister, August Otto poeg, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 2813, välja antud 1. jalaväe rügemendi ülemalt 29 a. (24914)

Lemmerkänd, August, isikut tõendav dokument, välja antud Paadremaa vallavalitsuselt. (24039)
Petrov, Mihail Peetri poeg, Nanseni pass nr. 1362/1271, välja antud poliitsei peavalitsuselt 19. 1. 24 a. (24237)
Hagelberg, Johan, hobusepass nr. 380, välja antud Väinjärve vallavalitsuselt 14. 2. 21 a. (24241)
Luha, Herbert Kristjani poeg, kaitseliidu liikmekaart nr. 19719/304, välja antud Narva malevkonnalt. (24907)
Luha, Herbert Kristjani poeg, ametitunnistus nr. 5917, välja antud Rakvere-Paide rahukogult 22. 4. 29 a. (24908)
Luha, Herbert Kristjani poeg, reservi tunnistus nr. 767, välja antud korraldusvalitsuselt 1. 2. 21 a. (24909)
Naumann, Aleksander, hobusepass nr. 68, välja antud Kirbla vallavalitsuselt 30. 9. 24 a. (24034)
Schütt, Richard Jaani poeg, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 11003, välja antud 6. jalaväe rügemendi ülemalt 1.10. 23 a.
Maasik, Hendrik Jaagu poeg, laskeriistaluba nr. 838, välja antud Valga maakonna poliitsei ülemalt 5. 11. 23 a. (43834)

6. veebruaril 1930. a. surma läbi lahkunud Kogu liiget
 Kirna rajooni konstaablilt

ALEKSANDER TASKA't

mälestab

Järvamaa
 Politseiametnikkude Kogu.

Pikaldase ja raske haiguse tagajärjel lahkus surma läbi
 12. märtsil s. a. meie hulgast Pärsama rajooni konstaabel

Joosep Mägi.

Mälestavad

Lääne-Saare Prefektuur ja
 Saaremaa politseiametnikkude kogu.